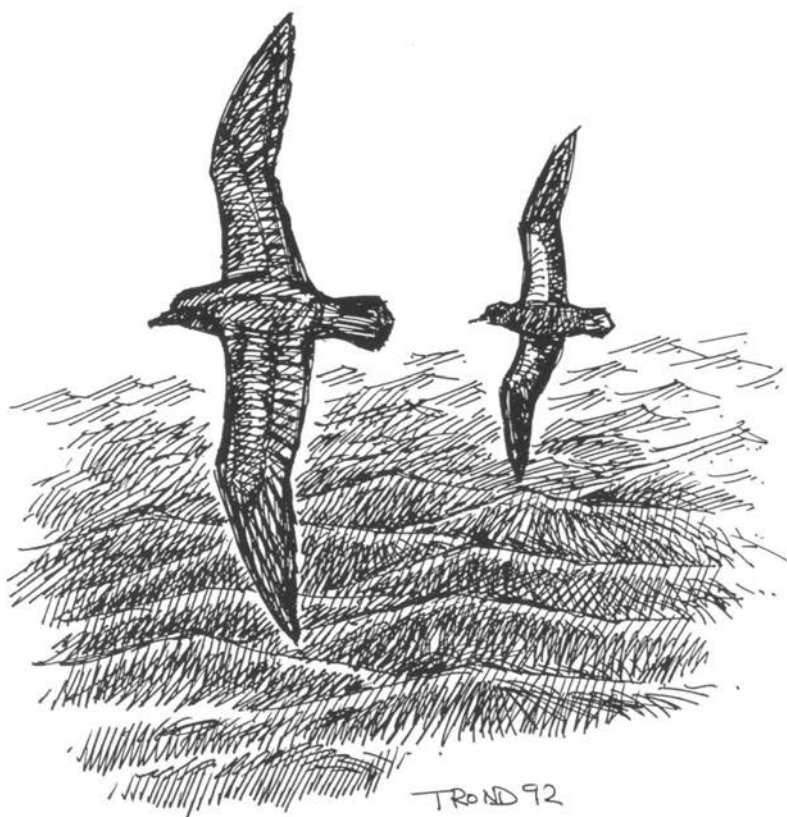

PIPLERKA

Årgang 27

Nummer 2 - 1997

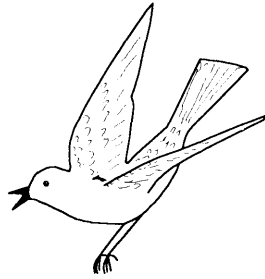
UTGITT AV NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVDELING VEST-AGDER
Fylkets fuglevernforening

PIPLERKA

Medlemsblad for:

Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Vest-Agder

Fylkets fuglevernforening

ISSN 0807-1160

Utgiver: NOF avd. Vest-Agder
Postboks 475
4501 Mandal

Postgiro: 0824.03.94341

Bankgiro: 7319.05.08010

Redaktør: Knut Sigbjørn Olsen, Rosenli 17
4015 Stavanger. Tlf: 948 34 578

Formann: Runar Jåbekk, Jåbekk
4500 Mandal. Tlf: 38 26 10 53

Piplerka kommer ut med 3 ordinære nummer i året. Årsrapporten fra *Lista Fuglestasjon* utgis som supplement til *Piplerka*. Rapporten kan bestilles hos *Lista Fuglestasjon* og koster kr 40,- (se adresse på nest siste side)

Abonnement:

Abonnementsprisen er kr 100,-. Beløpet innbetales til bank eller postgiro. Medlemmer av lokallagene i Vest-Agder mottar *Piplerka* gratis.

Opplag: 400

Trykk: Hegland Trykkeri AS, Flekkefjord

Annonsepriser:

Helside kr 500,- og halvside kr 250,-

Forsiden: Grålirer av Trond Haugskott.

NOF Vest-Agder er en fylkesavdeling av *Norsk Ornitologisk Forening* som igjen er en del av den internasjonale fuglevern-organisasjonen *BirdLife International*.

Følgende lokallag sorterer under NOF-Vest-Agder:

NOF Kristiansand lokallag

Postboks 2112 - Posebyen
4602 Kristiansand

Bankgiro: 6319.12.56176

Leder: Birger Westergren, Sømskleiva 11
4637 Kristiansand. Tlf: 38 04 69 87

NOF Mandal lokallag

Postboks 196, 4501 Mandal

Postgiro: 0807.35.69258

Bankgiro: 7319.05.09777

Leder: Gunnar Gundersen, Sånum
4500 Mandal. Tlf: 38 26 54 95

NOF Lista lokallag

Postboks 171, 4560 Vanse

Postgiro: 0803.37.06058

Leder: Kåre Olsen, Brekne
4563 Borhaug. Tlf: 38 39 72 05

XXXXXXXXXX

Carl A Jacobsens minnefond

gir tilskudd til fuglevernarbeid.

Søknadsfrist for tilskudd: 31. desember.

Bidrag kan sendes bankgiro 7319.42.00096

Redaktøren har ordet:

Hei igjen, alle Piplerkas lesere. Jeg presenterer herved nok et nummer av vårt medlemsblad. Denne gangen er redigeringen av bladet utført på NOF-Vest-Agders egen nye PC. Etter at den gamle PC-en ble foreldet for noen år siden har forskjellige private PC-er vært i bruk. Nå vil jeg takke styret for at de har avsatt midler til ny PC. Denne er av siste modell, Pentium 166 Mhz med 32 Mb RAM. Maskinen vil forhåpentligvis kunne brukes i mange år fremover på tross av en rivende utvikling på datafronten.

Den første artikkelen i dette heftet presenterer arbeidet flekkefjæringene gjennom en årrekke har utført på Mønstermyr. Det er en enorm innsats som har blitt lagt ned for å undersøke trekket gjennom dette området. Jeg vet at det andre steder i fylket også blir lagt ned mye tid på å telle og ringmerke trekkfugl. I Mandal har de holdt på på faste lokaliteter i en rekke år, og også i Kristiansandsområdet har de nå begynt med ringmerking på en fast lokalitet. Dessverre er lite publisert i de senere år av resultatene av dette arbeidet. Jeg håper dette vil bli bedre fremover. Lista Fuglestasjon publiserer sin egen årlige rapport, men etter 1994 har det vært stille også fra denne kanten. Nå ser det imidlertid ut som om en samlerapport for 1995-96 snart er på trappene.

Reiseberetninger, med råd og vink til andre, har i det siste vært en fast post i Piplerka, og dette satser vi på å fortsette med. Denne gangen er det Leif Gabrielsen som forteller om fuglelivet i Australia. Dere som har vært på interessante turer; send inn referat og bilder til Piplerka!

LRSK publiserer i dette nummeret sjeldenhetsrapporten for 1995. Også denne gangen er funnene presentert med statistikk og kommentarer. Etter at flere års etterslep og mange gamle observasjoner nå er behandlet er Vest-Agder blant de fylkene med best kontroll over forekomsten av sjeldne og uvanlige arter. Det er nå opp til oss observatører å hjelpe LRSK med å beholde og ytterligere forbedre denne kunnskapen. Sendt derfor alltid inn observasjoner av arter som står på LRSK's lister!

Som vanlig er det også i dette nummeret noen småstykker. Som jeg har sagt flere ganger før er det ønskelig at langt flere sender inn slike artikler. Også rene tabeller, som f.eks. vadertellinger på Lista er velkommen i bladet. «Nytt fra foreningsdriften» har vi som fast post i bladet, det har imidlertid ikke vært møter i NOF-Vest-Agder siden forrige nummer, så posten utgår denne gang. Den andre faste posten, «Siste nytt fra naturvernfronten», fortsetter som før med fast skribent.

Når neste nummer skal være dere i hende er i første rekke opp til hvor mye og hvor fort dere lesere og medlemmer sender inn stoff. For første gang siden jeg overtok som redaktør har jeg ikke noe stoff som ligger over til neste hefte, dersom ikke tilgangen på stoff bedres fort ser jeg derfor nokså mørkt på utsikten til å få neste hefte ut til dere før årsskiftet.

Knut S Olsen
Stavanger 06.10.1997.

Formannen har ordet:

Norsk Ornitologisk Forenings vervekampanje.

Som kanskje noen av dere er kjent med, ble organisasjonsstrukturen i NOF vesentlig endret i 1997. Hovedendringen er opprettelsen av et landsstyre, bestående av en representant fra hvert fylke. Tanken bak dette er at det skal bli bedre kontakt mellom hovedforeningens styre og de enkelte fylkes- og lokallag. Undertegnede ble på siste årsmøte i NOF avd. Vest-Agder valgt som vår representant i landsstyret. Jeg oppfordrer derfor alle våre medlemmer til å benytte denne "direkte" kanalen til NOF sentralt. Ta gjerne kontakt, skriftlig eller pr. telefon, dersom du har synspunkter, spørsmål og lignende.

Norsk Ornitologisk Forening har totalt ca. 6.000 medlemmer på landsplan. Av disse er bare vel halvparten medlemmer i hovedforeningen. I Vest-Agder er fordelingen ennå skjevere, da under 1/3 av våre medlemmer også er medlemmer av hovedforeningen. Et av NOF's hovedmål er å være et bindeledd mellom alle landets fugleinteresserte. Det er derfor et ønske at flest mulig er medlemmer av hovedforeningen. Med en økt medlemsmasse vil foreningen også stå bedre rustet i det fuglevernarbeidet den allerede er involvert i.

Jeg vil likevel presisere at lokallagene i Vest-Agder selvsagt er glad for de medlemmene som kun ønsker å være medlemmer og engasjere seg lokalt. Jeg er

dog sikker på at mange av dere vil ha utbytte av å være medlemmer i hovedforeningen. Foruten å støtte foreningens fuglevernarbeid vil dere motta tidsskriftet "Vår Fuglefauna" 5 ganger pr. år. "Vår Fuglefauna" har de siste årene blitt et stadig mer interessant tidsskrift, og vil utvilsomt ha interessant lesestoff for alle typer fugleinteresserte.

Med bakgrunn i dette ønsker NOF sentralt å gjennomføre en vervekampanje høsten 1997. De som tegner seg som medlem av hovedforeningen innen 1. november, vil motta årets to siste nummer av "Vår Fuglefauna", i tillegg til hele 1998-årgangen. I tillegg vil fylkesavdelingen få beholde 50% av første års kontingent. Så dersom du tegner deg som medlem i hovedforeningen vil du også være med å støtte NOF avd. Vest-Agder.

Med dette nummer av Piplerka vil du derfor finne en informasjonsbrosjyre om NOF-sentralt, samt et innbetalingskort for medlemsskap i 1998. Jeg oppfordrer her ved alle dere som foreløpig ikke er medlemmer i hovedforeningen til å gjøre noe med det nå!

God høst!

Runar Jåbekk
Mandal 17.09.97

Tilbakeblikk etter seks år med trekkregistreringer på Mønstermyr fra 1990 til 1995.

Av: Geir og Atle Grimsby

Fra og med 1985 er det drevet faste trekkregistreringer både vår og høst ved Skarpenes og Dragøy, i ytre kyststrøk ved Flekkefjord. I 1990 kom et «paradigmeskifte» i skådetradisjoner i Flekkefjord, da det ble besluttet å ofre sjøfuglskåding til fordel for satsing på telling av direktetrekkende rovfugl ved Mønstermyr. Denne rapporten oppsummerer erfaringer seks år etter dette «paradigmeskifte».

Så langt kan en si at den nye lokaliteten har innfridd flere forventninger. Det er få lokaliteter i Norge som kan oppvise samme antall direktetrekkende rovfugl som Mønstermyr. I høstperiodene 1990 - 1995 har det passert over 8000 rovfugl, fordelt på 18 ulike arter, med snitt på 30 rovfugl pr. dag. I samme periode fordelt på 334 ringmerkningsdøgn er det ringmerket over 32.600 fugl, noe som gir ett snitt på 97 ind. pr. dag i perioden. Mønstermyr har også gitt tre førstegangsfunn (sibirpiplerke, lappsanger og sibirspurv) for Vest-Agder i løpet av 1990-95.

Fiskeørn. Høsten 1994 passerte hele 7 ind. på trekk. Foto: Geir Grimsby.

Høsten 1995 var sjette høstsesong med satsing på ringmerking og trekkteellinger på Mønstermyr ved Kvanvik, ca 10 km. sørvest for Flekkefjord. Resultater fra de to foregående sesonger (-94 og -95) er ikke tidligere publisert og vil derfor vies ekstra oppmerksomhet i denne artikkel. Etter seks høstsesonger med ringmerking av spurvefugl og tellinger av direktetrekkende rovfugl har vi fått en god innsikt i høsttrekket i enden av det sømorske fjellmassivet som munner ut med Mønster-

myr. Lokaliteten ligger ca 300 meter over havet med fri sikt ut til Lista fyr, Framvaren, og Hidra. Selve myra er ca. 120 da stor torvmyr der nærmere 90 % av arealet er drenert og dyrket. Store åpne grøfter og frodig vegetasjon på myra gjør området også interessant for ringmerking av spurvefugler. Området rundt Mønstermyr utgjøres av kystlynghei som domineres av røsslyng og andre bærlyngarter, der bjørk har vandret inn ettersom eldre kultiveringsformer har opphørt (beiting og lyngsviing). Tidligere års registreringer er publisert i Piplerka, der en

nærmere områdebeskrivelse finnes i Piplerka nr. 1-91. Resultatene fra Skarpenes med Dragøy er tidligere publisert i Piplerka nr. 1-2, 1987, nr. 1-2, 1988.

I likhet med foregående sesonger (1990 - 1992) har vi fulgt samme målsetting med arbeidet på Mønstermyr. Der vi satser på: 1) Telling av direktetrekkende rovfugler, 2) ringmerking på myra og i skogen, 3) telling av direktetrekkende småfugl og 4) registrering av rastende vadefugl på myra.

	Juli	August	September	Oktober	November	Totalt
1990	-	11	17	12	4	44
1991	4	14	17	15	1	51
1992	5	13	20	20	2	60
1993	6	23	16	17	4	66
1994	10	19	18	15	2	64
1995	3	19	19	13	4	58
Sum	28	99	107	92	17	343 dager
Gj.sn. i %	29%	53%	59%	50%	19%	47,5%
min/max %	0-66,6	35,5-66	38,7-64,5	38,7-64,5	6,6-26,6	15.juli-15.nov

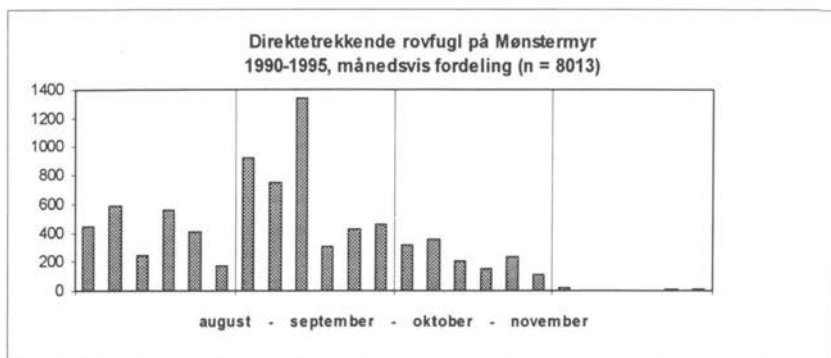
Figur 1: Dekningstabell for høstene 1990-1995.

Dekningstabell høsten 1990 - 1995.

Dekningstabell for perioden 1990 til 1995 (fig. 1) viser en gjennomsnittlig dekningsgrad på 47% noe som tilsvarer ca. 3,5 dager pr uke. August, september og oktober viser jevnest dekning fordelt på de 6 ulike årene det er drevet målrettet trekkregistreringer på Mønstermyr. Dekningstabellen er regnet ut i fra årlig oppstart den 15. juli og avslutning den 15. november. Juli og november har mer varierende dekning på grunn av ujevn oppstart i juli (blåstrupeprosjekt i Sirdal) og at det er lite inspirerende i november når det meste av trekket har avtatt på Mønstermyr, som tross alt ligger 300 meter over havet!

Kongeørn, dukker først opp i okt/nov. Vinteratlas har vist at ungfuglene bruker Flekkefjords ytre skjærgård som overvintringsområde. Foto: Geir Grimsby.

Figur 2 viser samtlige direktetrekkende rovfugl over Mønstermyr. September har klart beste uttrekk av rovfugl, med unntak av 1993 som var et generelt svakt rovfuglår med høst-total på 992 ind. Det massive uttrekket av spurvehauk og tårnfalk i september 1992, etter langvarige dårlige værforhold i august, er vist som høyeste søyle i diagrammet.

Rovfugltrekket.

Telling av direktetrekkende rovfugl var hovedgrunnen til valg av et høyere tellepunkt. Erfaringer fra Skarpenes hadde vist at majoriteten av rovfugltrekket gikk innenfor Knuten; det høyeste tellepunkt på Skarpenes i perioden 1985 - 1989. Mønstermyr har i så måte ikke skuffet når det gjelder direktetrekkende rovfugl. Termiske luftstrømmer over Hidrasund medfører til at de fleste rovfuglarter velger

å passere like over Mønstermyr. Ingen andre lokaliteter i Norge kan oppvise samme resultater på direktetrekkende rovfugl. Under følger tabell over totalt antall direktetrekkende rovfugl fordelt på årene 1990-1995, og diagram (fig. 2) som viser rovfugltrekket fordelt på de ulike måneder i høstene 1990-95. Vi vil ikke diskutere materialet her. Rovfugltrekket over Mønstermyr vil bli belyst nærmere i egen artikkel av Per Øyvind Grimsby.

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Totalt
Vepsevåk <i>P. apivorus</i>	5	32	13	28	10	10	98
Glente <i>M. milvus</i>	1	1	0	0	1	0	3
Havørn <i>H. albicilla</i>	0	0	0	0	0	2	2
Sivhauk <i>C. aeruginosus</i>	0	0	1	0	2	0	3
Myrhauk <i>C. cyaneus</i>	51	28	20	41	45	34	219
«Stenghauk» <i>C. macropyg</i>	0	0	0	0	1	1	2
Hønehauk <i>A. gentilis</i>	29	31	47	17	89	66	279
Spurvehauk <i>A. nisus</i>	1230	1080	952	574	598	320	4754
Musvåk <i>B. buteo</i>	86	125	92	97	59	32	491
Fjellvåk <i>B. lagopus</i>	6	122	53	33	48	18	280
Kongeørn <i>A. Chrysaetos</i>	6	9	6	4	7	6	38
Fiskeørn <i>P. haliaetus</i>	1	0	1	0	7	1	10
Tåmfalk <i>F. tinnunculus</i>	243	216	519	118	165	213	1498
Aftenfalk <i>F. vespertinus</i>	2	2	2	1	1	0	8
Dvergalk <i>F. columbarius</i>	28	19	60	12	20	14	155
Lerkefalk <i>F. subbuteo</i>	4	1	1	1	3	2	12
Jaktfalk <i>F. rusticolus</i>	1	1	1	1	4	3	11
Vandrefalk <i>F. peregrinus</i>	7	6	13	8	7	8	49
Kjerrhauk sp. <i>Circus ssp</i>	0	0	0	0	1	0	1
Våk sp. <i>Buteo ssp</i>	4	14	10	53	2	19	102
Ørn sp. <i>Aquila ssp</i>	0	1	1	3	1	1	7
Småfalk sp. <i>Falco ssp</i>	4	5	1	0	1	2	13
Stor falk sp. <i>Falco ssp</i>	1	1	0	1	0	1	4
Total ind.	1709	1694	1792	992	1072	753	8013

Småfugltrekket:

Spesielle observasjoner 1994 og 1995:

Skogdue *Columba oenas*

1994: En obs. 1 ind. tr. Ø 28/8

Hubro *Bubo bubo*

1994: En obs. 1 ind. hørt 17. og 23/9

1995: En obs. 1 ind. hørt 5 dager i perioden 4. - 8/8

Haukugle *Surnia ulula*

1995: En obs. 1 ind. 21/10

Svartspett *Dryocopus martius*

1994: Fem obs. 6 ind. i perioden 31/8 til 16/10, max. 2 ind. 16/10

Trelerke *Lullula arborea*

1994: Seks obs. 11 ind. i perioden 21/9 til 16/10, max 6 ind 11/10

Lappiplerke *Anthus cervinus*

1994: Tre obs. 1 ind. 3/9 og 17/9, 2 ind. 25/9

1995: Flere obs. Totalt 9 ind. (10/9 til 15/10), max 5 ind 18/9 2 tr SØ + 3 rastende ind.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

1994: To obs. 2 ind. 30/10 og 10 ind. 17/11

1995: Flere obs. max 200 ind tr. NV 29/10, Totalt 150 ind i november

Svartstrupe, østlig underart *Saxicola torquata maura/stejnegeri*

1994: To obs. 1 ind. Flk 24/9 og 1 ind. ringmerket 30/9 (NSKF hybrid??)

Gresshoppesanger *Locustella naevia*

1994: Tre obs. 1 ind 24/8, 1 ind. r.m. 31/8 og 1 ind. 3/9

1995: Fem obs. 1 ind. 9/8, 1 ind. 15/8, 1 ind. r.m. 28/8 og kontr. 17/9, 1 ind. r.m. 8/10

Hauksanger *Sylvia nisoria*

1994: En obs. 1 ind. 20/9

Østsanger *Phylloscopus trochiloides*

1994: En obs. 1 ind. r.m. 1/9

Gulbrynsanger *Phylloscopus inornatus*

1994: Fire obs. 2 ind. r.m. 30/9, 1 ind. r.m. 2/10, 1 ind. 9/10 og 1 ind. 16/10

1995: En obs. 1 ind. r.m. 20/9

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*

1994: Flere obs. Tot 109 ind. (3/9 til 7/10), max 20 ind 3/9

1995: Flere obs. Tot 208 ind. (19/8 til 13/11), max 43 ind tr. NV 17/9

Konglebit *Pinicola enucleator*

1994: En obs. 1 ind. 20/9

1995: En obs. tils. 35 ind. tr NV 29/10

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

1995: To obs. 2 ind. 21/9, og 6 ind. tr. Nv 21/10

Hortulan *Emberiza hortulana*

1994: En obs. 1 ind. 4/9

Dvergspurv *Emberiza pusilla*

1994: En obs. 1 ind. r.m. 9/10

1995: En obs. 1 ind. 9/10

Ringmerking:

1994:

Totalt ble det ringmerket 8488 fugl i 1994 fordelt på 64 ringmerkingsdager (gj.sn. 132,6 fugl pr. dag). Dette er beste høsttotal siden oppstart i 1990. I alt ble det ringmerket 58 ulike arter i 1994, der myrsnipe *Calidris alpina*, låvesvale *Hirundo rustica*, østsanger *Phylloscopus trochiloides*, toppmeis *Parus cristatus*, nøtteskrike *Garrulus glandarius* og furukorsnebb *Loxia pytyopsittacus* var nye merkearter for Mønstermyr.

Kjell og Svein Grimsby poserer med innfangede sibirnottekråker. Foto: Geir Grimsby.

Det mest markante trekk i ringmerkingsresultatene i 1994 var masseopptreden av den sørlige underarten av gråsisik *Carduelis flammea cabaret* i juli / august til medio september (1433 ind.) Liknende masseopptreden av cabaret-gråsisiker ble registrert bla. i Slevdalsvann, Lista (1719 ind.) og rapportert fra flere svenske fuglestasjoner bla. Eggegrund, Landsort (568 ind), Hartso-Enskär (ca 100 ind.), Landsjön (57 ind), Ottenby og Falsterbo (216 ind.). Invasjonen på Mønstermyr og Slevdalsvann hadde tyngdepunkt i juli-august, mens Svenske fuglestasjoner oppgir september som tyngdepunkt for masseopptreden av cabaret-gråsisiker. To av cabaret-gråsisikene fra Mønstermyr ble gjenfunnet i Sverige og en i Uusimaa i Finland i forbindelse med denne invasjonen. En stor andel av gråsisikene på Mønstermyr ble ringmerket som juvenile før aktiv myting, og flere reirfunn i området kan tyde på at flere av cabaret-

gråsisikene fra invasjonen i 1994 kan stamme fra sørvest-norske populasjoner.

1995:

Totalt ble det ringmerket 6940 fugl i 1995 fordelt på 58 dager (gj.sn 119,6 fugl pr. dag) Nye arter i 1995 var: perleugle *Aegolius funereus* og nottekråke *Nucifraga caryocatactes*. Det ble svak åpning på 1995 sesongen i juli, da nettene kun stod oppe i 3 dager (293 ind). August var som vanlig beste måned med 2412 ringmerkede ind., september fulgte med 1946 ind., og oktober med 1697 ind. Det kraftige innslaget av Gråsisik *Carduelis flammea flammea* (469 ind.) i november må ta æren for rekordhøye 592 ringmerkede ind. i løpet av måneden. Ellers så må det nevnes at rødstjert *Phoenicurus phoenicurus* oppnådde rekordhøy høsttotal med 140 ind, og at invasionsarten opptreden av nottekråke *Nucifraga caryocatactes* resulterte i hele 15 ringmerkede ind.

Ringmerkingsoversikt:

Art	1990 til 1993	1994	1995	Total 1990-95
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	1	3	-	4
Dvergfalk <i>Falco columbarius</i>	1	-	-	1
Heilo <i>Pluvialis apricaria</i>	1	-	-	1
Dvergsnipe <i>Calidris minula</i>	3	-	-	3
*Myrsnipe <i>C. alpina</i>	-	1	-	1
Kvartbekkasin <i>Lymnocyrtus minimus</i>	29	-	3	32
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	24	-	2	26
Skogsnipe <i>Tringa ochropus</i>	1	-	-	1
Grønntilk <i>T. glareola</i>	1	-	-	1
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	1	1	-	2
*Perleugle <i>Aegolius funereus</i>	-	-	1	1
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	4	1	2	7
Flaggspett <i>Dendrocopos major</i>	1	-	-	1
Dvergspett <i>D. minor</i>	1	2	1	4
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	1	-	3	4
*Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	-	1	-	1
Sibirpiplerke <i>Anthus hodgsoni</i>	1	-	-	1
Trepiplerke <i>A. trivialis</i>	141	156	60	357
Heipiplerke <i>A. pratensis</i>	1383	238	301	1922
Lappiplerke <i>A. cervinus</i>	2	-	-	2
Gulerie <i>Motacilla flava</i>	1	3	-	4
Linerle <i>M. alba</i>	7	-	-	7
Gjerdessmet <i>Troglodytes troglodytes</i>	301	64	69	434
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	974	285	294	1553
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	1849	533	586	2968
Blåstrupe <i>Luscinia svecica</i>	12	6	5	23
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	104	42	140	286
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	234	27	31	292
Svartstrupe <i>S. torquata</i>	1	-	-	1
Svartstrupe/Buskskvett (hybrid??)	-	1	-	1
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	12	3	2	17
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	6	1	-	7
Svarttrost <i>T. merula</i>	122	102	48	272
Gråtrost <i>T. pilaris</i>	71	43	13	127
Måltrost <i>T. philomelos</i>	117	45	15	177
Rødvingetrost <i>T. iliacus</i>	865	868	328	2061
Duetrost <i>T. viscivorus</i>	1	-	-	1
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	9	1	2	12
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	15	4	11	30
Myrsanger <i>A. palustris</i>	2	-	-	2
Rørsanger <i>A. scirpaceus</i>	10	3	8	21
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	9	4	1	14

Art	1990 til 1993	1994	1995	Total 1990-95
Møller <i>Sylvia curruca</i>	12	3	10	25
Tornsanger <i>S. communis</i>	194	69	122	385
Hagesanger <i>S. borin</i>	62	55	32	149
Munk <i>S. atricapilla</i>	45	13	21	79
Lappsanger <i>Phylloscopus borealis</i>	1	-	-	1
*Østsanger <i>P. trochiloides</i>	-	1	-	1
Gulbrynsanger <i>P. inornatus</i>	3	3	1	7
Bøksanger <i>P. sibilatrix</i>	2	-	3	5
Gransanger <i>P. collybita</i>	103	50	17	170
<i>P.c. tristis</i>	-3	-2	-1	-6
<i>P.c. colybita</i>	-6	-25	-12	-43
Løvsanger <i>P. trochilus</i>	4347	2215	2134	8696
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	2260	261	427	2948
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	6	5	3	14
Svarthvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	85	71	62	218
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	117	60	-	177
Granmeis <i>Parus montanus</i>	169	38	16	223
*Toppmeis <i>P. cristatus</i>	-	1	-	1
Svartmeis <i>P. ater</i>	151	14	-	165
Blåmeis <i>P. caeruleus</i>	217	201	32	450
Kjøttmeis <i>P. major</i>	236	101	53	390
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	6	3	-	9
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	17	10	3	30
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	2	-	2	4
Varsler <i>L. excubitor</i>	5	-	-	5
*Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	-	1	1	2
*Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	-	-	15	15
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	2	-	-	2
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	145	274	152	571
Bjørkefink <i>F. montifringilla</i>	406	240	262	908
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	41	16	3	60
Grønnsisik <i>C. spinus</i>	110	465	33	608
Tornirisk <i>C. cannabina</i>	2	2	1	5
Bergirisk <i>C. flavirostris</i>	3	5	6	14
Gråsisik <i>C. f. flammæa</i>	420	35	897	1352
<i>C. f. cabaret</i>	137	1433	290	1860
Polarsisik <i>C. hornemanni</i>	16	1	57	74
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	7	-	-	7
*Furukorsnebb <i>L. pytyopsittacus</i>	-	2	-	2
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	3	3	2	8
Konglebit <i>Pinicola enucleator</i>	1	-	-	1
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	9	51	-	60
Lappspurv <i>Calcarius lapponicus</i>	7	-	-	7
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	1	-	3	4
Hortulan <i>E. hortulana</i>	3	-	-	3

Art	1990 til 1993	1994	1995	Total 1990-95
Dvergspurv <i>E. pusilla</i>	4	1	-	5
Sibirspurv <i>E. aureola</i>	1	-	-	1
Sivspurv <i>E. schoeniclus</i>	1554	347	349	2250
Sum:	17240	8488	6938	32666

Diskusjon omkring ringmerkings-materialet.

Nettplasseringer og antall nett har variert lite siden oppstart i 1990, eneste nevneverdige endring kom i 1992 og 1993 da det først ble prøvd ut et 30'fots og senere et 60'fots heisnett i Lia, som er beholdt i 1994 og 1995 sesongen. Det blir brukt en lydkilde på myra og en ved heisnett i Lia. Avhengig av tid i sesongen og tid på døgnet blir det i hovedsak benyttet lyd av heipiplerke *Anthus palustris* og trepiplerke *Anthus trivialis* på myra. Ved heisnett brukes lyd av rødstrupe *Erithacus rubecula* (første runde), jernspurv *Prunella modularis*, rødvinge-/gråtrost *Turdus iliacus/pilaris*, svart-/blåmeis *Parus ater/caeruleus*, og bjørkefink/gråsisik *Fringilla montifringilla*/*Carduelis flammea*.

november kan gi misvisende fangst-resultater for enkelte arter som har trekktopp i disse måneder. Høsttrekket ved Mønstermyr er delt inn i 23 femdagersperioder. I og med at vi har dekning fra ca. 15. juli til ca. 10. november medfører dette at august, september og oktober blir delt inn i seks femdagersperioder. Juli består av tre femdagersperioder, mens november følgelig deles inn i to femdagersperioder. Disse periodene går igjen i diagrammene. Hensikten med å dele ringmerkings-resultatene inn i femdagersperioder er å eliminere skjevheter i form av ujevn dekning eller dårlig værforhold. Enkelte arter vil enkelte år ha et tidligere/senere trekkeforløp for delt på seks år vil disse ulikheter utjevne seg. Diagrammene viser gjennomsnittlige trekktopper i løpet av de seks årene det er drevet ringmerking på Mønstermyr.

Presentasjon av ringmerkings-data for utvalgte arter:

Trekkeforløp til 47 arter ved Mønstermyr 1990 til 1995

Etter seks år med fast ringmerking på Mønstermyr i høstsesongene er det ringmerket totalt 32.666 fugl. På de neste sidene følger diagrammer over ringmerking av 48 arter på Mønstermyr, fordelt på femdagers perioder i tidsrommet medio juli til primo november fra 1990 til 1995. Varierende dekning i juli og

Forklaring til diagrammene:

n = Angir totalt ringmerkede individ på Mønstermyr 1990 til 1995

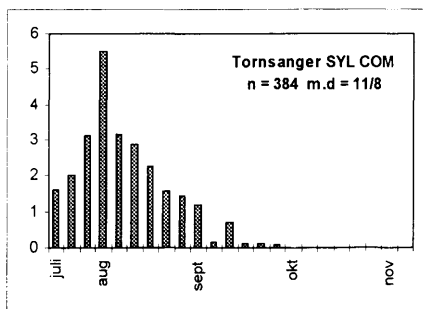
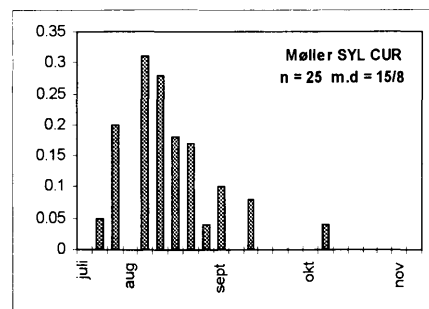
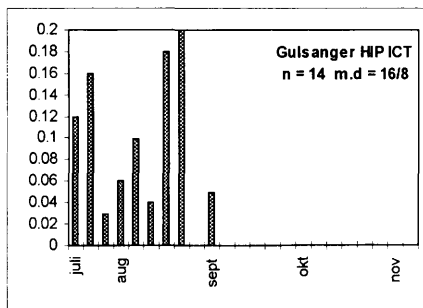
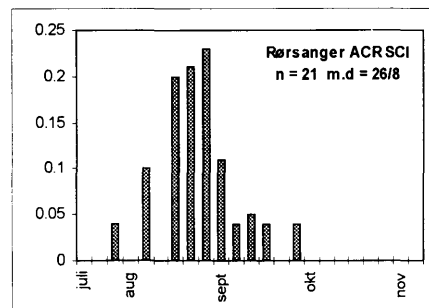
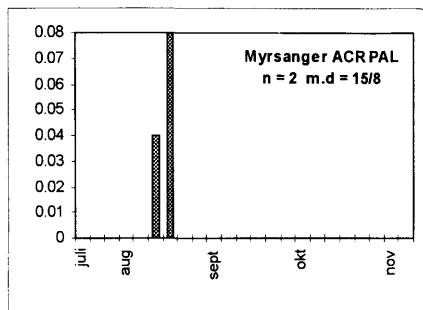
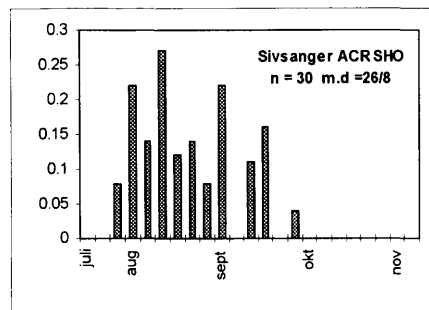
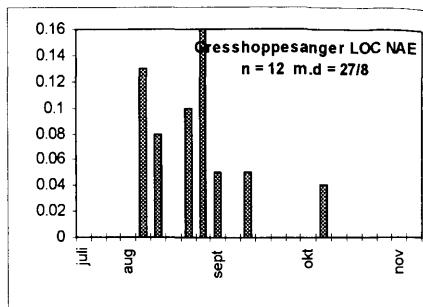
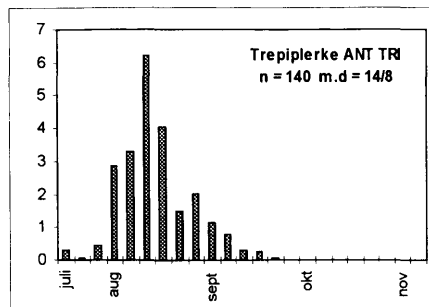
m.d = Median dato. Beregnes ut i fra halve antall av den enkelte art pr. dag

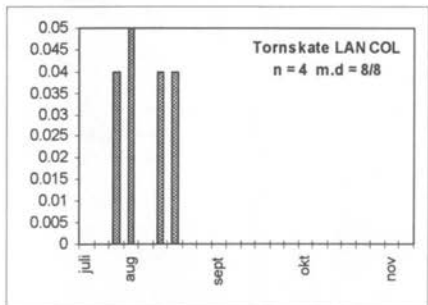
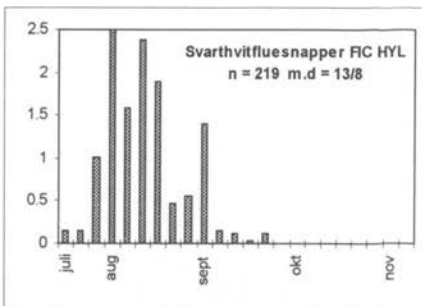
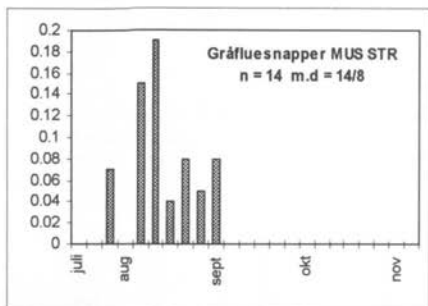
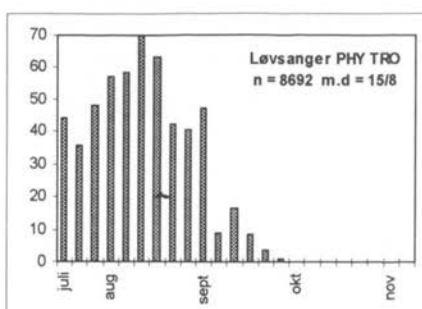
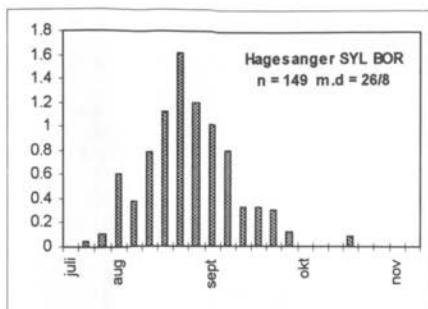
X-akse viser trekkeforløp fra juli til november, fordelt på femdagersperioder.

Y-akse viser antall fugl pr. dag i den aktuelle femdagersperiode.

Langdistanse-trekke (Afrika-trekke):

Tidligtrekkere som i hovedsak lever av insekter og overvintrer i tropiske strøk S for Sahara.

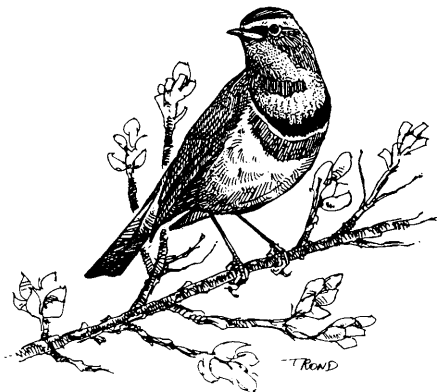
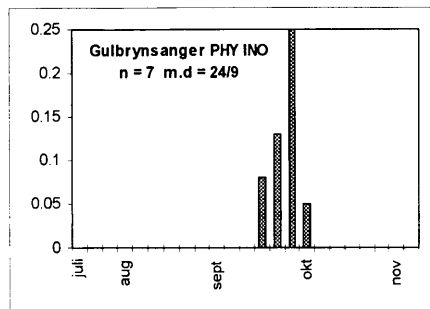
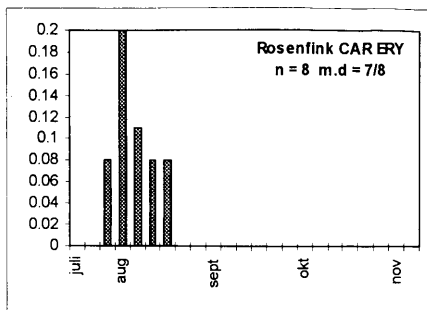
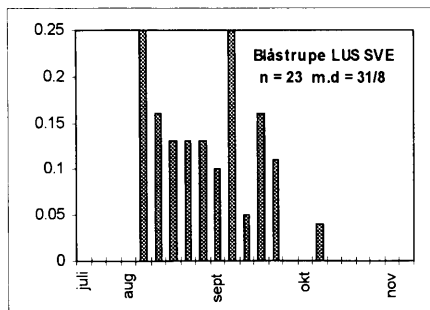

Under:
Tornskate. Afrikatrekker med trekktopp i
begynnelsen av august.
Foto: Geir Grimsby.

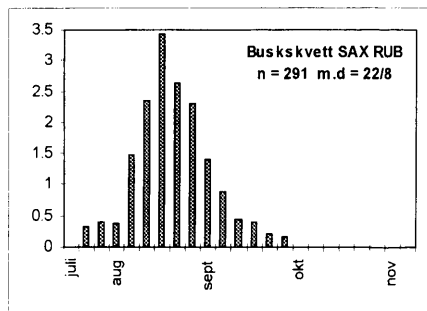
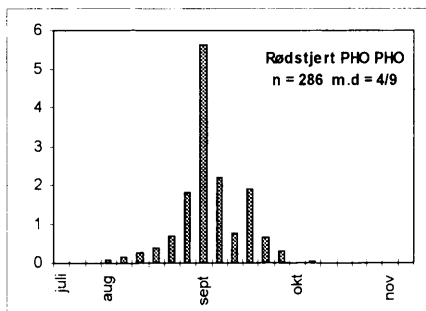
Øst-trekkere:

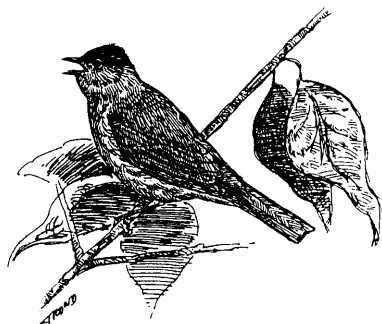
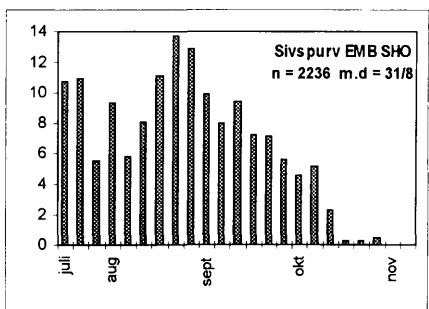
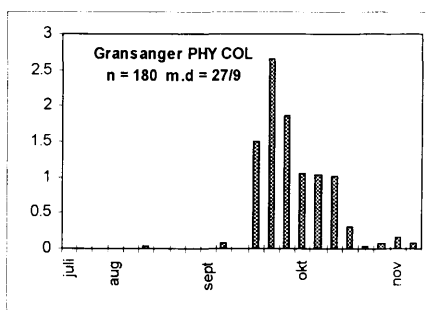
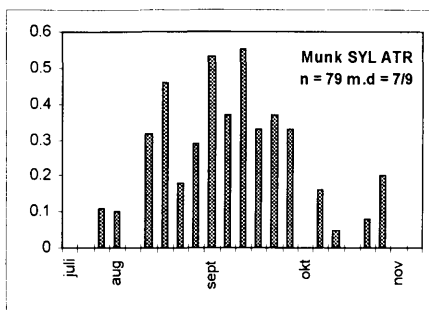
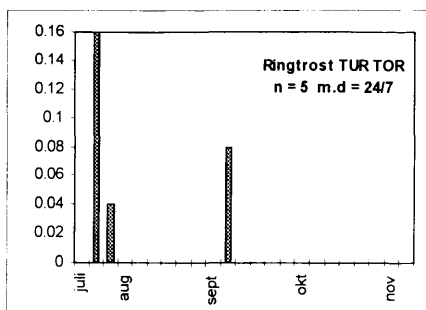
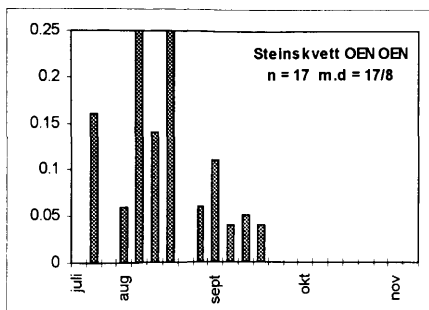
Langdistansearter som har mer østlig trekkeetning med overvintringsområder sør i Tyrkia/Iran og Asia.

Mellomdistanse-trekkere:

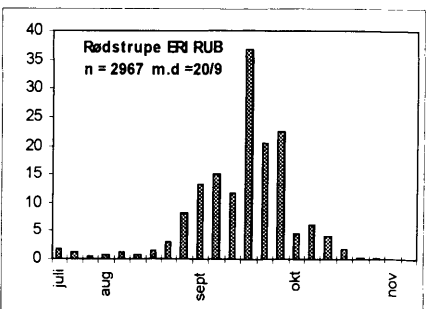
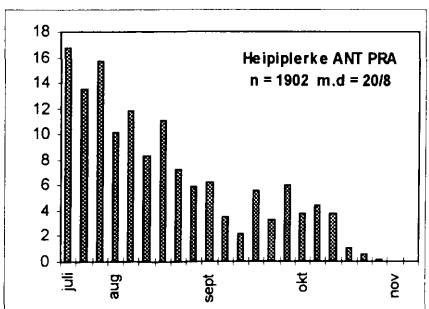
Arter som i hovedsak overvintrer i Middelhavslandene og Nord-Afrika.

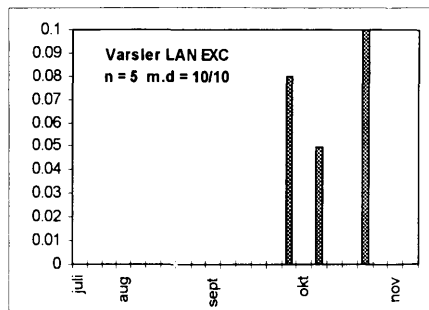
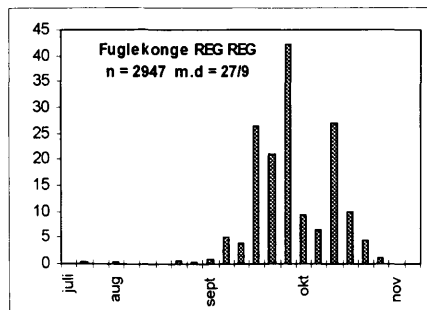
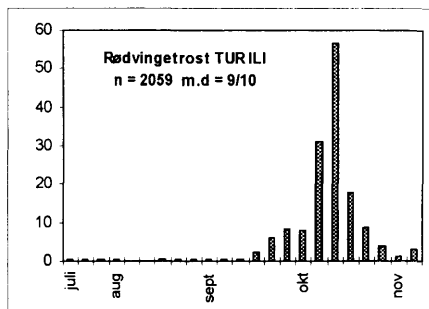
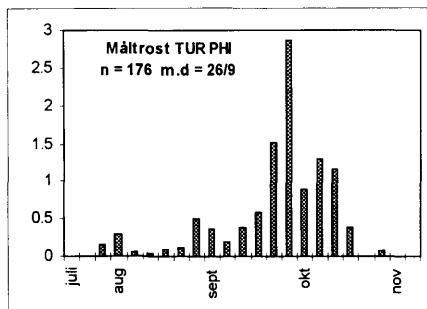
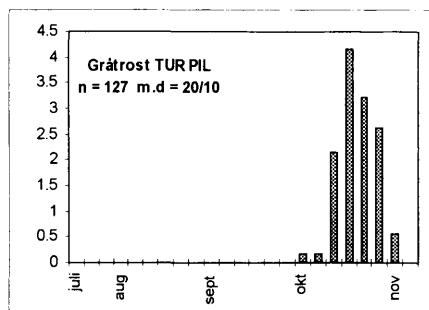
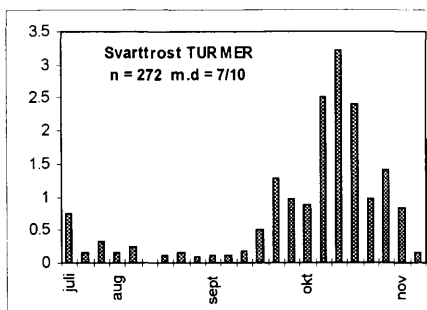
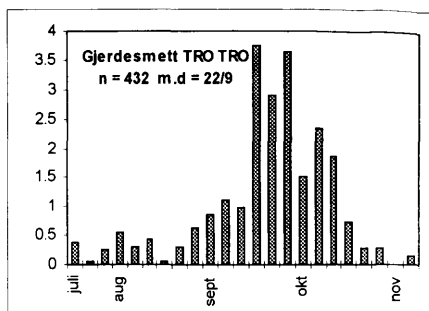
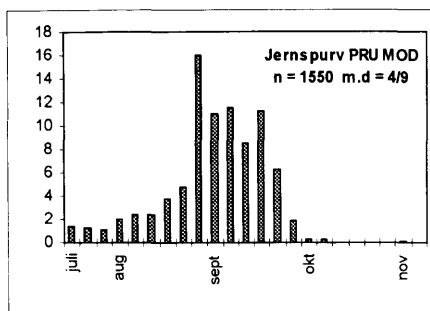

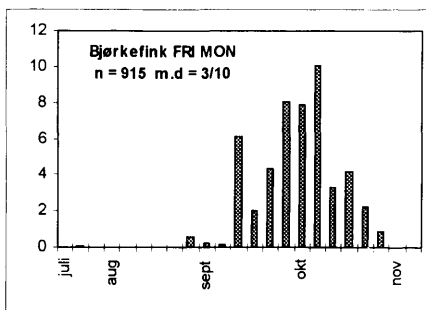
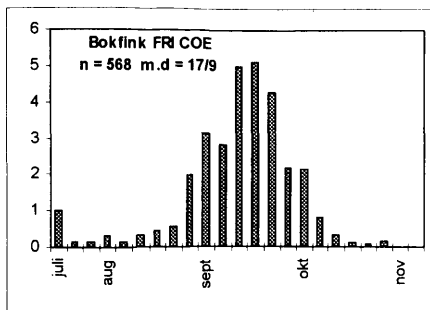
Kortdistanse-trekkere:

Arter som i hovedsak har vinteropphold i frostfrie strøk nær hekkeområdene med overvintringsområder i Nordsjølandene, Frankrike og Pyreneene.

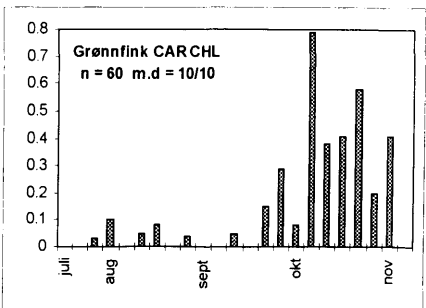
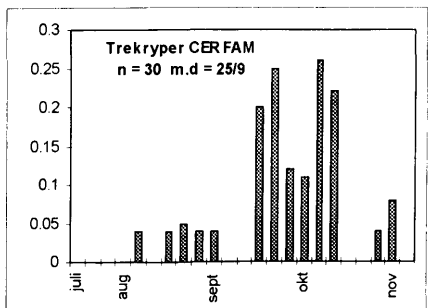
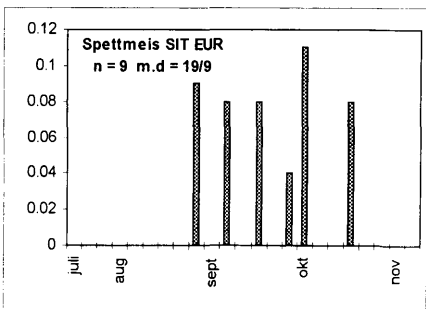
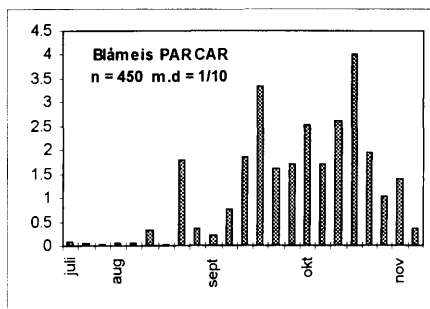
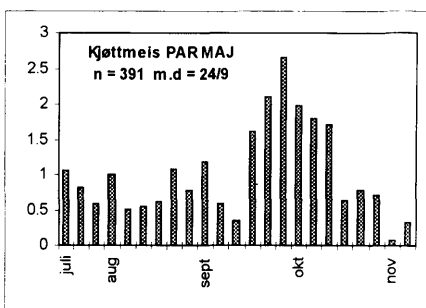
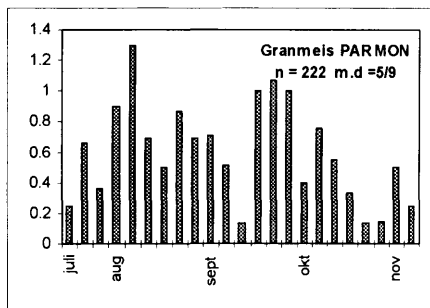

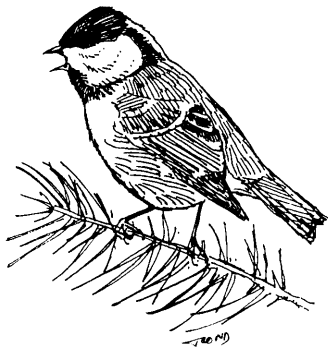
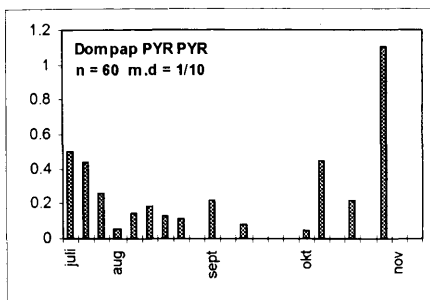

Stand- og streif-fugler:

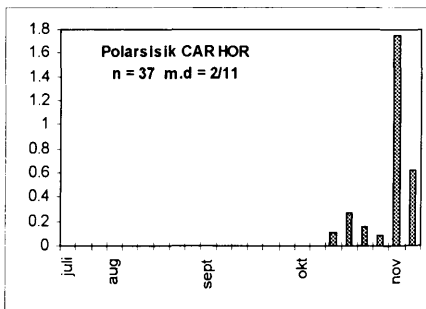
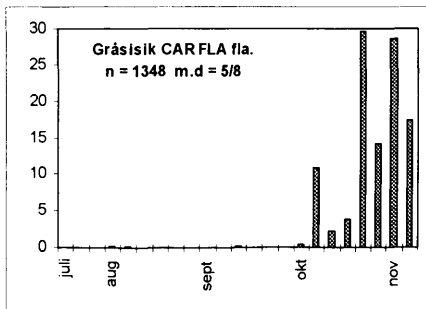
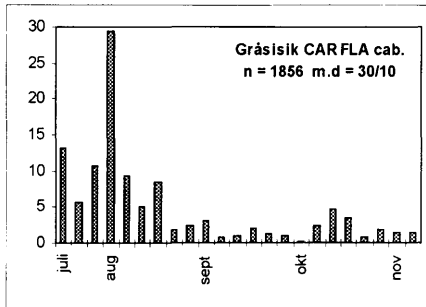
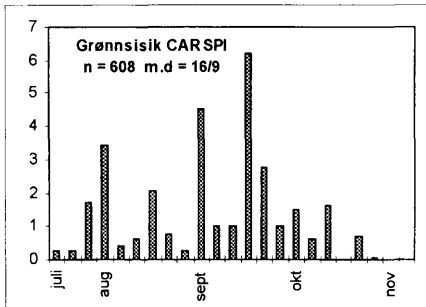
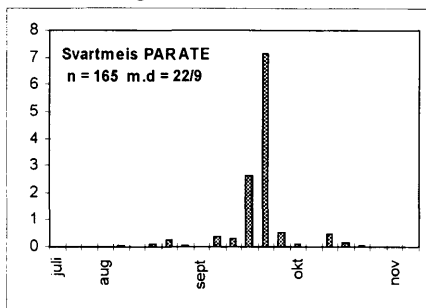
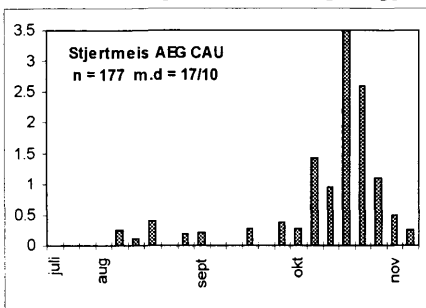
Arter som har tilhold på samme breddegrader som hekkeområdene, enkelte arter kan også foreta lengre vandringer.

Stand- og streif-fugler med tydelig invasjonspreg:

Arter som opptrer invasjonsartet er oftest føde-spesialister som ernærer seg på bestemte frøsorter/bær og har hekkesykluser i takt med god tilgang på føde. De forholdsvis stasjonære artene kan etter gode hekkesesonger legge ut på større vandringer.

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	18	22	47	30	60	-
Svartmeis <i>Parus ater</i>	139	8	2	2	14	-
Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>	108	44	33	32	201	32
Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	-	-	-	-	-	15
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	1	1	50	58	465	33
Gråsisik <i>Carduelis f. flammea</i>	354	5	33	24	35	897
Gråsisik <i>Carduelis f. cabaret</i>	17	13	34	77	1433	290
Polarsisik <i>Carduelis hornemanni</i>	16	-	-	-	1	20
Konglebit <i>Pinicola enucleator</i>	1	-	-	-	-	-
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	5	-	-	4	51	-

Figur 3: Totalt antall ringmerkede individer av utvalgte invasjonarter 1990-1995.

Ringmerking og invasjonarter:

I løpet av de seks år det er drevet målrettet fangst på Mønstermyr, har enkelte arter oppvist nærmest invasjonsartet opptreden enkelte år. Dette kommer ikke fram i framstillingen foran av de enkelte arter fordelt etter femdagersperioder i 1990 til 1995. Invasjonsartene framstår riktignok oftest med markante og korte trekkperioder i diagrammene, men ved å sette opp totalsummer for de ulike år (fig. 3) vil dette gi et like godt bilde på invasjonsopptreden for enkelte arter. Ved å sette

opp årvisse totalsummer er det også mulig å se arter som opptre invasjonsartet i samme syklus, eksempelvis i forbindelse med frøsetting på bjørk *Betula pubescens* kontra gran *Picea abies*. Ikke alle arter som opptre invasjonspreget på Mønstermyr, vises igjen i ringmerkingsmaterialet. Dette gjelder spesielt spette (gråspett *Picus canus*, flaggspett *Dendrocopos major*, dvergspett *D. minor* og grankorsnebb *Loxia curvirostra*) som enkelte år sees i store antall på direkte trekk over Mønstermyr.

Nøttekråke - invasjonsart i 1995. Foto: Geir Grimsby.

Referanser:

- Bentz, P-G & Wirdheim A. 1995. Fågelåret 1994. *Vår Fågelvärld, supplement nr 22*
- Ellegren, H. 1990. Femtiosex fågelarters höstflyttning vid Eggegrund. *Vår Fågelvärld* 49: 279-292.
- Grimsby, P. Ø. 1986. Rapport fra trekket på Åna Sira, Flekkefjord. *Piplerka* 16 (nr 4): 132-148.
- Grimsby, P. Ø. 1988. Fugl på Skarpenes med Dragøy 1987. *Piplerka* 18 (nr 1-2): 23-32.
- Grimsby, S. & A. & P.Ø. 1991. Trekktegninger på Mønstermyr. *Piplerka* 21 (1): 28-40.
- Grimsby, Br. 1992. Trekkregistreringer Mønstermyr høsten 1991. *Piplerka* 22 (2): 63-77.
- Grimsby, Br. 1993. Trekkregistreringer Mønstermyr høsten 1992. *Piplerka* 23 (4): 190-200.
- Grimsby, G. & A. 1995. Trekkregistreringer Mønstermyr høsten 1993. *Piplerka* 25 (1): 53-64
- Grimsby, A. & Rør J.E. 1992. Innvandringen av liten gråsisik *Carduelis flammea cabaret* til Norge 1962-1991. *Fauna norv. Ser. C, Cinclus* 15: 17-24.
- Mork, K. 1995. Sesongen 1994. *Ringmerkaren nr. 7*
- Mork, K. 1996. Sesongen 1995. *Ringmerkaren nr. 8*
- Rør, J.E. 1994. Ringmerkingsarbeidet ved Fyret 1994. *Piplerka* 25 (supplement LiFu, årsrapport 1994): 54-66.
- Skjølnes, R. 1994. Systematisk artsoversikt. *Piplerka* 25 (supplement LiFu, årsrapport 1994): 9-45.
- Ulfstrand, S 1980. Fuglenes økologi.

Kristiansand RG 1996.

Av: Øyvind Fjeldsgård

Kristiansand RG har i 1996 hatt følgende merkere med lisens: Øyvind Fjeldsgård, Svein Grundetjern, Jan Michaelsen, Sven Rislåa og Eldar Wrånes.

Nettfangsten ble som i fjor konsentrert til Timenes, hvor det var nesten kontinuerlig merking hele høsten. Det ble også merket pullus i fuglekasser og det ble drevet merking med nett og ruser på foringsplasser.

Det ble i 1996 merket totalt 7009 fugl av 54 arter, hvorav 12 var nye for gruppen

Ringmerkingsoversikt Kristiansand Ringmerkingsgruppe:

Art	Tidl. mrk.	Pull 1996	Fg. 1996	Tils. 1996	Totalt
Havsvale <i>Hydrobates pelagicus</i>	1				1
Gråhegre <i>Ardea cinerea</i>	11				11
* Siland <i>Mergus serrator</i>			1	1	1
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	1		3	3	4
Musvåk <i>Buteo buteo</i>	1				1

Art	Tidl. mrk.	Pull 1996	Fg. 1996	Tils. 1996	Totalt
Kvartbekkasin <i>Lymnocyrtus minum</i> .	1				
* Spurveugle <i>Glaucidium passerinum</i>			2	2	2
Kattugle <i>Strix aluco</i>	4	2	1	3	7
Tårnseiler <i>Apus apus</i>	2				2
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	8		3	3	11
* Flaggspett <i>Dendrocopos major</i>		2		2	2
Dvergspett <i>Dendrocopos minor</i>	1				1
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	1				1
Taksvale <i>Delichon urbica</i>	1				1
Trepplerke <i>Anthus trivialis</i>	235		244	244	479 (8)
Heipplerke <i>Anthus pratensis</i>	24		43	43	67
Gjerdsmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	83		101	184	
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	306		1235	1235	1541 (3)
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	210		563	563	773 (7)
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	15		18	18	33
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	15		16	16	31
Svartrost <i>Turdus merula</i>	35		109	109	144
* Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>			1	1	1
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	13		37	37	50
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	40		100	100	140
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	1				1
Sivsanger <i>Acro. schoenobaenus</i>	5		5	5	10
* Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>			4	4	4
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	6		2	2	8
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	3		4	4	7
Møller <i>Sylvia curruca</i>	10		10	10	20
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	53		47	47	100
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>	92		101	101	193
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	62		165	165	227
* Gulbrynsanger <i>Phylloscopus inornatus</i>			1	1	1
Bøksanger <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	8				8
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	32		104	104	136
Løvsanger <i>Phylloscopus throchilus</i>	1149		1143	1143	2292 (1)
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	1192		713	713	1905 (2)
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	11	4	1	5	16
Sv.hv.fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	231	187	20	207	438 (9)
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	4		1	1	5
Løvmeis <i>Parus palustris</i>	2				2
* Granmeis <i>Parus montanus</i>			8	8	8
Svartmeis <i>Parus ater</i>	1	4	5	9	10
Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>	173	23	169	192	365 (10)

Art	Tidl. mrk.	Pull 1996	Fg. 1996	Tils. 1996	Totalt
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	472	46	338	384	856 (5)
Spettmeis <i>Sitta europea</i>	14		11	11	25
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	7		7	7	14
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	1		2	2	3
* Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>			5	5	5
* Skjære <i>Pica pica</i>			1	1	1
Kråke <i>Corvus corone</i>	1		1	1	2
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	28				28
* Gråspurv <i>Passer domesticus</i>			13	13	13
Pilfink <i>Passer montanus</i>	9		37	37	46
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	85		232	232	317
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	68		168	168	236
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	231		546	546	777 (6)
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	16		6	6	22
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	947		212	212	1159 (4)
Polarsisik <i>Carduelis honemanni</i>	7				7
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	1				1
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	35		5	5	40
* Kjernebiter <i>Coccothraustes coccothraust.</i>			1	1	1
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	51		117	117	168
Hortulan <i>Emberiza hortulana</i>	1				1
* Vierspurv <i>Emberiza rustica</i>			1	1	1
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	41		58	58	99
69 arter, til sammen:	6058	268	6741	7009	13067

Gjenfunn: I 1996 fikk Kr.sand RG melding om 7 gjenfunn av 5 arter, 4 fra utlandet.

Gråhegre: 1 fugl merket som pullus i Lillesand og funnet død i England 9 mnd. etter.

Jernspurv: 1 funn i Nord Trøndelag 9 mnd. etter.

Rørsanger: 1 funn i Farsund 11 dg. etter.

Fuglekonge: 2 funn av 1 fugl i Danmark 6-9 dg. etter
1 funn i Finland 6 mnd. etter.

Blåmeis: 1 funn i Rogaland 7 mnd. etter.

Kontroller: I 1996 fikk Kr.sand RG svar på 2 kontroller merket av andre.

Jernspurv: merket Møre og Romsdal og kontrollert på Timenes 39 dg. etter.

Gråsisik: merket Hordaland og kontrollert på Timenes 16 dg. etter.

Ringmerkingsgruppens adresse:

Kr.sand RG

Postboks 2112, Posebyen

4602 Kr.sand

Australia 1994.

Australtrappe. Alle fotos i artikkelen er tatt av forfatteren.

Av: Leif Gabrielsen

Australia blir vanligvis forbundet med tørke og pungdyr. Som fugleinteressert ble jeg tidlig klar over at landet også har en svært interessant og særegen fuglefauna, svært forskjellig fra vår egen. Tidlig på 80-tallet kjøpte jeg min første bok om australske fugler. Her fant jeg en rekke eksotiske og fremmedartede fuglenavn, som f.ex. Chowchilla, Kookaburra, Rosella, Logrunner, Currawong og Pardalote.

Våren 1994 ble trangten til å oppleve disse fuglene så sterk at jeg bestemte meg for å ta en tur "Down Under". Med "The Birds of Australia" av Simpson & Day, "Key Guide To Australian Mammals" av Cronin og "Where To Find Birds In Australia" av Bransbury i bagasjen gikk jeg ut av Qantas-flyet i Cairns den 12. november 1994, og hadde fire opplevelsrike uker foran meg. Sistnevnte bok hadde tipset meg om hvor jeg burde dra, så nå gjaldt det bare å finne en leiebil, noe som er problemfritt i Australia. Noe verre var det med venstrekjøringen de første dagene. Men det ble raskt en vane.

Jeg har brukt norske navn i den grad jeg har oversikt over disse.

ATHERTON TABLELAND OG CAIRNS

Turistbyen Cairns på nördøst-kysten av Queensland er nok det beste utgangspunktet for fugleinteresserte i denne delen av Australia. Dessuten ligger det berømte

høylandområdet Atherton Tableland like innenfor. Atherton Tableland er et stort område som i stor grad er oppdyrket og ofret til vanlig turisme. Likevel finnes fortsatt gode forekomster av de, en gang, vidstrakte regnskogene i nördøst Australia.

Her vokser gigantiske fikentrær og ugjennomtrengelig regnskog. I tillegg finnes landets største konsentrasjon av endemiske fuglearter her, enkelte svært lokalt.

Første stopp var Kingfisher Park, et privateid reservat med ypperlige muligheter til å bli kjent med de første regnskogartene.

I tillegg får man gode tips av personellet på stedet. Her fikk jeg mitt første møte med en av Australias vakreste fugler, **Buff-breasted Paradise-Kingfisher** (trådstjert-isfugl). En juvel av en fugl med blodrødt nebb, dyporansje underside, blå overside og en lang, hvit stjørt. Dette lovet godt for resten av turen. En nattekursjon med kikkert og en kraftig lykt satte en ekstra spiss på oppholdet. Mystiske arter som **Papuan Frogmouth** og **Lesser Sooty Owl** (fantomslørugle) ble sett. Tidlig en morgen fikk jeg et kort glimt av det eggleggende nebbdyret. Ikke langt unna kan man kjøre opp til Mt. Lewis.

En kjølig regnskog her ga meg sjansen til å oppleve bl.a. **Atherton Scrubwren**, **Australian Fernwren**, **Mountain Thornbill** (tre australsangere) og **Chowchilla** (brilleskraphale). Alle med svært begrenset utbredelse. Men høydepunktet var likevel en av i alt 7 løvhyttefuglarter jeg fikk gleden av å se på turen. Et par med **Golden Bowerbird**, med et to meter høyt byggverk av kvist som var bygd rundt en trestamme, oppholdt seg i den mørkeste delen av skogen. En annen løvhyttefugl, **Tooth-billed Catbird**, hadde ryddet et

Great Bowerbird.

område på skogbunnen for tørt løv. Deretter hadde den pyntet området med friske, grønne blader og satt like ved og sang sin eiendommelige sang. Det vil bli for omfattende å nevne alle lokalitetene på Atherton Tableland. Men enkelte av de beste artene bør likevel nevnes: **Spotted Catbird**, **Victoria's Riflebird** (en paradisfugl), **Bridled** og **Macleay's Honeyeater**, **Yellow-breasted Boatbill** (en monarkfluesnapper), **Grey Whistler**, **Bower's Shrike-thrush** (to tykkhode-troster), **Greyheaded Robin** og **Orange-footed Scrubfowl** (en storføthøne). I de tørre områdene var det naturlig nok mindre å finne, men arter som **Brolga** (brolgatrane), **Eastern Sarus Crane** (sarustrane), **Australian Bustard** (australtrappe), **Squatter Pigeon** (rypedue) og **Whitebrowed Robin** varmet. Igjen var det likevel en løvhyttefugl som fascinerte meg mest. Å stå 10 meter unna en **Great Bowerbird** mens den pynter sin dansearena med plastbiter, grønne glassbiter og hvite snegleskjell var litt av en seanse. To isfugler; den støyende **Laughing Kookaburra** (latterkokaburra [kjempeisfugl]) og den sjeldnere **Bluewinged Kookaburra** (larmekoka-

burra) satt på ledninger og i tretopper og speidet etter øgler og slanger. Nede ved kysten, omkring Cairns, overtok en helt annen fuglefauna. Tidevannet presset store mengder vadere inn mot land. Her var det bare å sette seg ned og nyte spissshalesniper, sibirsniper, ruststruelseniper, sibirvandresniper, tereksniper, østspover, australtjelder, rødhatteløer og mongolloer i fleng. Sør for byen, ved en plenfarm, gikk en flokk med dvergspover og isabellabrakk-svaler og beitet. I mangrovene fant jeg Mangrove Robin, Collared Kingfisher (jadeisfugl) og Torresian Imperial-Pigeon (snøkeiserdue). Like ved byens botaniske hage ligger Mt. Whitfeld. En spasertur opp hit en morgen (uten fotoapparat!) ga meg et ornitologisk mareritt. En Southern Cassowary (toflikkasuar) kom plutselig ruslende ut av skogen, rett mot meg der jeg satt og hev etter pusten etter en lang og bratt stigning. "Folk har blitt drept

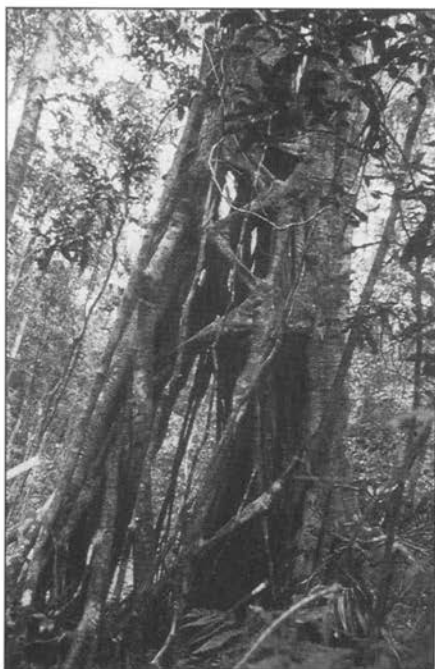
av slike" var den umiddelbare tanken. Nå gjaldt det å sitte stille. Kjempefuglen fant likegodt ut at den skulle ta en pause og en fjærpuss....1 meter fra der jeg satt. Etter noen spente minutter tok krampa meg, og jeg måtte senke armene med en etterhvert blytung Zeiss. Det var det som skulle til, jeg var oppdaget. Den ble ikke redd, men nysgjerrig og svært nærgående. Å se inn i

øynene på en 1,5 m høy, vill kasuar på 25 cm (!) avstand ble for mye for meg. Nå gjaldt det å komme seg unna, ned den samme bratte bakken. Jeg først og kasuaren etter. Heldigvis var den nok bare nysgjerrig, for etter et par hundre meter fikk den nok og tok til skogs igjen. Etter en kort rådslagning med min egen feighet tok jeg sjansen på å gå tilbake, opp igjen. Kasuaren viste seg ikke mer. Mindre fugler som Pied Monarch (en vakker monarkfluesnapper), Double-eyed Fig-Parrot (sminkefikenpapegøye) og Fairy Gerygone (en australsanger) ga et noe mindre skremmende inntrykk etter denne opplevelsen.

LAMINGTON NATIONAL PARK

I fjellkjeden Great Dividing Range ligger en av australias flotteste nasjonalparker, på grensen mellom Queensland og New South Wales. Lamington NP og administrasjons-senteret O'Reilly's med hotell og all

tenkelig luksus er ingen billig plass å bo hvis man ikke medbringer telt. Men siden parken huser noen av landets mest spesielle fugler, var det helt utelukket å bare kjøre forbi. Her var regnskogen enda mer imponerende enn i nord. Store mengder med kvelerfiken var et fascinerende innslag. Disse vekstene regelrett kveler sine verter. Etter mange år står kun kvelerfikentreet igjen som et levende, tomt

Kvelerfiken i Lamington National Park.

skjellett. I skogkanten hoppet små buskwallabyer (Red-necked Pademelon) omkring og beitet. Disse små kenguruene var vant med folk og lette å komme inn på. I området nær hotellet var to nye løvhyttefugler vanlige. Den vakre, svarte og gule **Regent Bowerbird** fløy omkring som kjempemessige ildfluer mens den skinnende, blåsvarte **Satin Bowerbird** (atlskfugl) jobbet iherdig med sin arena pyntet med plastgjenstander og blomster. Det underlige er at alle plastgjenstandene er blå. Var jeg så frekk at jeg flyttet på et sugerør, en kam eller et kredittkortetui, varte det ikke lenge før den var på plass for å rette på uregelmessighetene. Alt tilbake på sin opprinnelige plass. Men for en gang skyld var det ikke løvhyttefuglene som tok førsteprisen. En kjølig morgen etter en natt med storm og tordenvær gikk jeg håpefullt, men bare middels optimistisk, innover i skogen. Målet var å finne **Noisy Pitta**, **Albert's Lyrebird** (smålyrehale) og **Rufous Scrub-bird** (rustkrattfugl). Etter en halvtime glimtet noe blågrønt inne i skogen. En **Noisy Pitta** rotet rundt på skogbunnen på leting etter småkryp. Denne vakre fuglen ga forsterket håp om en vellykket tur. Det gikk da heller ikke lang tid før et par med lyrehaler gikk og spankulerte på stien 50 meter foran meg. Etter hvert klarte jeg å komme meg helt inn på disse fantastiske fuglene. En parkvokter hadde tipset meg om at en krattfugl var blitt hørt i de høyestliggende delene av parken, og lånte meg til og med en kassettspiller til å lokke med. Etter en times spilling og venting fikk jeg endelig svar. Å få et glimt av denne sky fuglen var noe helt annet. Håpløst. Blodigler, derimot, var det nok av. Delvis skuffet og delvis lettet over at jeg i hvert fall fikk høre

fuglen trasket jeg nedover igjen. En kraftig sang like ved stien fikk meg til å stusse. Enda en krattfugl?! Joda, der satt den. Helt åpent i solskinnet. Der satt den og sang og pusset seg, bare 5 meter unna. Etter dette kunne jeg ta meg god tid til å studere **Rose Robin**, **Logrunner** (stripeskraphale), **Eastern Whipbird** med sin vannvittige sang, **Green Catbird** (en løvhyttefugl) og **Paradise Riflebird** (en paradisfugl) på tur ned igjen. I utkanten av regnskogen dukket det opp et par med **Spotted Quail-thrush**, en vakker representant i denne rent australske slekten.

Atlskfugl på inspeksjon.

WARRUMBUNGLE OG SØROVER

Turen gikk nå sør- og vestover, og landskapet endret etter hvert karakter fra dyp regnskog til tørr eukalyptus. Typiske australske tresorter som **Black Box** og **Red River Gum** dominerte. Sistnevnte var vanlig i områder som til tider står under vann i lang tid. Andre tresorter ville bukke under ved slike langvarige over-svømmelser. På de åpne slettene dukket det opp store flokker med **Eastern Grey Kangaroo** og **Emu**. Flokker med den ekstremt støyende **gultoppkakadu** og den

mer rolige nymfekakadu (nymfe-parakitt) var vanlige nær dyrket mark og bebyggelse. En stopp her og der for å sjekke de få skogdottene som fantes ga enkelte overraskelser. Noe som ved første øyekast så ut som en avbrukket grein viste seg å være en **Tawny Frogmouth**. Denne store

Tawny Frogmouth.

nattravnliggende fuglen stoler fullt og helt på sine kamuflasjefarger, og inntar denne spesielle posituren når den føler seg usikker og iaktatt. Først da jeg var 2-3 meter unna beveget den seg nervøst og kikket ned på meg. I et område med *Casuarina*-trær fant jeg en av de flotteste papegøyene i Australia. En flokk med **Glossy Black-Cockatoo (brunkakadu)** beitet på *Casuarina*-kongler, som er artens favorittnæring.

Landskap i Warrumbungle National Park.

I nordøst New South Wales ligger Warrumbungle National Park. Dette er et område med takkede fjell og knauser bevoskt med tørr eukalyptusskog. Her var Eastern Grey Kangaroo meget tallrik. To andre kenguruer, Red-necked Wallaby og Common Wallaroo, forekom i mindre antall. Et koalapar satt i et tre

og kikket sjenert ned på meg. Nå hadde en helt annen fuglefauna overtatt. Mitt første og eneste møte med ville **undulater** fikk jeg her. Undulater er ikke sikker noe sted da den har utpregete nomadiske vaner. En spesialitet i Warrumbungle er den fargerike **Turquoise Parrot (turkisparakitt)**. 2-3 av disse flotte fuglene gikk og beitet i vegkanten. Andre arter som er verd å nevne er **Crested Shrike-tit** (en meiselignende tykkhodetrost), **Speckled**

Warbler (en korthalet, liten australsanger), **Yellow-tufted Honey-eater**, **Striated Pardalote** (en diamantfugl) og **Dusky Woodswallow** (sotsvalestær). Videre sørover fra Warrumbungle fant jeg australias to pottemakerfuglarter, **White-winged Chough** (pottemakerfugl) og **Apostlebird** (apostelfugl). Reirene til disse festlige fuglene var, som navnet potte-

makerfugl sikter til, laget av leire og klistret fast til greiner. De var svært sosiale og løp og fløy etter hverandre, og satt tett sammen som stjernteiser. Navnet apostelfugl skriver seg fra at man tidligere trodde at de alltid holdt sammen 12 og 12.

DENILQUIN

Philip Maher er en ivrig amatørornitolog, som bor og arbeider som guide for tilreisende fuglefolk, i byen Deniliquin i sør New South Wales. Han gir uvurdelig assistanse hvis man vil se en av australias mest bortgjemte fugler, **Plains-wanderer** (slettevandrer). Uten hans hjelp ville det være bortimot umulig å finne denne nattaktive fuglen. Tradisjonelt har slettevandrerer blitt regnet som en nær slektning av springvaktlene. I dag plasseres den nærmere vaderene, særlig de søramerikanske rypesnipene. I skumringen kjørte vi ut på de tilsynelatende uendelige slettene nord for byen. På veien ut så vi australias største kenguru, Red Kangaroo, som med imponerende sprang forsvant utover slettene. Etter mørkets frembrudd tok vi i bruk to kraftige lykter og startet letingen etter slettevandrerer. Og etter en time fant vi endelig disse pussige, vaktellignende fuglene. De ble paralyisert av det kraftige lyset og var lette å komme inn på. Til slutt hadde vi lokalisert hele 5 hanner og 3 av de mer fargerike hunnene. Jeg kunne nå konstatere at et av mine hovedmål med reisen til Australia var oppnådd. Dagen etter reiste vi ut til et skogområde for å finne andre spesialiteter for Deniliquin. Etter en stund hørte vi kraftige skrik i tretoppene. I teleskopene kunne vi

nyte synet av enda en vakker papegøye. En i alt overveiende grønn fugl med gul panne og strupe og rødt halsbånd. Vi sto og så på en flokk med **Superb Parrot** (gulstrupeparakitt). Denne arten har en svært begrenset utbredelse i sørøst Australia, og kan være vanskelig å finne hvis man ikke er lokalkjent i området. I et annet eukalyptusområde gikk vi rundt og slo på hule greiner og trestammer i håp om å skremme ut en annen særegen fugl. Det varte ikke lenge før noe skjedde. En fugl fløy ut og satt seg helt åpent i et tre like ved. Enda en natravnlignende fugl, som så ut som en kryssning mellom en ugle og en natrav. En **Australian Owlet-nightjar** satt og kikket forundret på oss. I dette området så vi også interessante arter som **Black-eared Cuckoo**, **Black Honeyeater**, **Weebill** (australias minste fugl) og både **Rufous-** og **Brown Songlark**. Disse fuglene har ingenting med larker å gjøre. Derimot hører de hjemme i den store og svært varierende gruppen av australsangere. I våtmarksområdene var det et yrende fugleliv. Her så vi arter som **Australian Crake** (sivrikse), **Spotless Crake** (sotrikse), de eiendommelige endene **Pink-eared** (leppeand) og **Musk Duck** (pungand) og den vakre **Banded Stilt** (beltestylteløper). Vi fant også **White-winged Fairy-wren** her. Dette var en vakker representant for den utrolig fargerike alvesmettfamilien.

Beltestyltelopere.

MALLEE

I store deler av det sørlige Australia finnes et uoversiktlig buskskogområde som kalles mallee. Her gjør man lurt i å holde seg til veier og stier. Er man uforsiktig risikerer man å gå seg vill, noe som enkelte smertelig har erfart. Naturtypen har et svært interessant fugleliv. Derfor var det naturlig å ta en tur til Wyperfeld National Park i vest Victoria. Målet var først og fremst å finne malleehøne, en storfothøne som er kjent for sine gigantiske kompsthauger til utruging av egg.

Dessverre fikk jeg min største skuffelse på turen her. På grunn av tørke hekket ikke fuglene dette året. Følgelig fikk jeg aldri se noen malleehøner, bare en svær jordhaug som ikke var i bruk. Heldigvis var en rekke andre fascinerende arter tilstedeværende i godt monn. En spasertur til den uttørkede innsjøen Lake Brambruk viste seg å bli

svært innbringende. Her fant jeg en svært vakker papegøyeart, **Regent Parrot** (svarthaleparakit). Gul med rødt nebb og svarte vinger og hale. At de holdt seg sammen med den atskillig vanligere, men like vakre, **Galah** (rosenkakadu), gjorde ikke opplevelsen mindre imponerende. Mallee-spesialiteten **Mallee Ringneck** (malleeparakitt) var relativt vanlig i området. En enslig **Redthroat** (en sjelden australsanger) satt og sang like ved stien. I en annen del av parken hørtes noen

ekstremt tynne pipetoner. Lydene viste seg å komme fra et par med **Chestnut Quail-thrush** (en jordtimalie). Disse vakre, trosteligende fuglene gikk rolig omkring på bakken mens de ga fra seg sine ultratynne kontaktlåter. Etter hvert fikk jeg med meg flere typiske mallee-representanter som **Shy Hylacola** (en australsanger), **Southern Scrub-robin** (en trosteart), **Gilbert's Whistler** (en tykkhodetrost), **Yellow-rumped Pardalote** (en diamantfugl) og **Grey Currawong** (sotkurrawong). Omkring hovedinngangen og campingplassen gikk store flokker med

Western Grey
Kangaroo og
beitet.

Chestnut Quail-thrush.

SØRKYSTEN

Nå hadde jeg fått nok av hete, sand og tørke. Nå ville jeg puste inn frisk sjøluft. På vei mot kysten kjørte jeg gjennom Grampians National Park. Dette var et svært vakkert område med masse skog og relativt høye fjell. Ornitologisk

var nok ikke dette det mest spennende stedet, men et par arter bør likevel nevnes. Noe som hørtes ut som en knirkende dørhengse viste seg å være den pussige **Gang-gang Cockatoo** (hjelmkakadu). En grå fugl med rødt hode og en underlig løs, fremoverbøyd nakketopp. En annen spesiell papegøye, **Blue-winged Parrot** (blåvingeparakitt), var også å se her. Inne i et kratt satt en liten kenguru og kikket nervøst på meg. Det var en Swamp

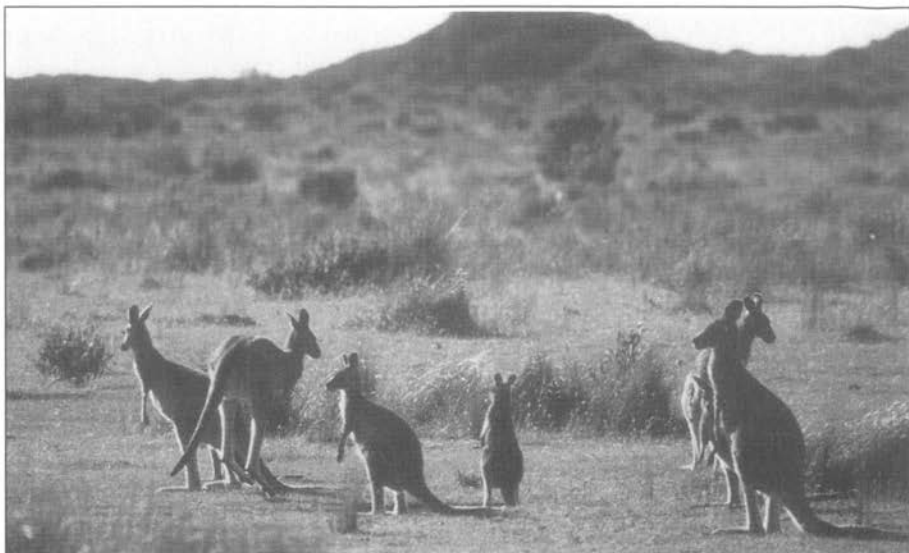

De 12 apostler.

Kangaroo. Og ut av skogen kom en helt vanlig hjort gående! Det ble forresten en rekke europeere på turen; rødrev, kanin, sørhare, sanglerke, stillits, grønnfink, stær, svarttrost og måltrost. Endelig kom lukten av salt sjø sivende inn i bilen. Ikke lenge etter sto jeg og så utover Sørhavet. Kysten besto av loddrette klipper som stupte ned i sjøen. Utenfor sto majestetiske klipper og raget 20-30 meter over vannet. 12 slike klipper sto på en lang rekke. Navnet på denne nasjonalparken var derfor ganske logisk; nemlig Twelve Apostles National Park. Det var en spektakulær utsikt. Nå skulle jeg få sjansen til et gjensyn med noen av vaderene fra Cairns. Likevel var det en helt annen vader som begeistret meg mest, **Hooded Plover** (svarthodelo). Denne loen har hatt en kraftig tilbakegang de siste årene. I det totalt ugjennomtrengelige krattet ute på klippene klarte jeg etter mye strev å finne både **Striated Calamanthus** (en australsanger) og den ekstremt tilbaketrukne **Rufous Bristlebird**. Sistnevnte, som er i nær slekt med

australsangerene, kryper omkring i det tetteste krattet, og kan sette en stakkar på en utrolig tålmodighetsprøve.

Øst for Melbourne ligger australia's sørligste fastlandspunkt, halvøya Wilsons Promontory. Hele området er vernet som nasjonalpark. En kortvarig hetebølge med temperaturer over 40°C gjorde oppholdet her til et varmt mareritt. Deler av parken er dekket av tett skog, mens andre områder består av ugjennomtrengelig kratt. Utenfor kysten fløy **australsuler**, **Pacific Gull** (tykknebbmåke) og den atskillig sjeldnere **Kelp Gull** (taremåke) forbi. Inne på strendene vakte **Sooty Oystercatcher** (sottjeld) størst begeistring. I krattområdene var det så godt som umulig å ta seg frem. Men etter masse strev klarte jeg til slutt å få gode observasjoner av både **Brush Bronzewing** (krattglansdue), **Tawny-crowned** og **Crescent Honey-eater** og den pussige **Southern Emu-wren**, en kulerund, liten brun fugl med blå strupe og en svært lang og pistrete hale. Flokker

Eastern Grey Kangaroo i Wilsons Promontory National Park.

med en av australias mest imponerende og største papegøyer, **Yellow-tailed Black-Cockatoo** (gulhalekakadu), fløy frem og tilbake. På de åpne slettene gikk store flokker med kenguru og emu og beitet. Den spesielle og sjelden observerte **Ground Parrot** (jordpapegøye) finnes også i området, men viste seg dessverre å være umulig å finne.

MELBOURNEOMRÅDET

De siste dagene ble avsatt til å besøke selve byen og områdene omkring. Med sine vel 2,9 millioner innbyggere, inkludert forstedene, er dette australias nest største by. En dag ble satt av til å oppleve litt av denne metropolen, noe som selvfølgelig er alt for lite hvis man ønsker å se mer enn hovedgatene i sentrum.

Like sør for Melbourne finnes en av australias største turistattraksjoner. Philip Island er kjent for sine hekkekolonier med **dvergpingviner** og **smalnebblirer**. Men

for å se fuglene skikkelig må man opptre som en "vanlig" turist. Man må kjøpe en inngangsbillett, og deretter finne seg en sitteplass på en tribune ved stranden. Her satt jeg da, sammen med turister fra Japan og Singapore, og ventet i skumringen. Ingenting var å se, så jeg begynte å speide utover sjøen med kikkerten. Det var bedre, for nå kunne jeg se flokker med pingviner som lå ute på sjøen og ventet på mørket. Opp mot den, fortsatt, opplyste himmelen svirret noe som så ut som en myggsverm. Lirer. Tusen og atter tusen. De kom flygende inn fra sjøen i enorme flokker. En sammenhengende strøm av lirer som varte over en time. Jeg ga fort opp å prøve å anslå noe antall. Rundt meg satt "medturister" med sine kompaktkamera, og hadde foreløpig ikke sett en eneste fugl. Etter mørkets frembrudd ble kraftige lyskastere tent for å lyse opp stranda. En og annen lire kom svirrende inn i lyset. Nå fant også pingvinene ut at det var på tide med strandhugg. Først nølende, men etterhvert helt usjenert. Hundrevis av disse

Hønsegjess.

små, pussige skapningene kom vaggende forbi tribunen på vei opp til reirhullene sine. Til tross for de kunstige omstendighetene var det et imponerende skue. Min første pingvin var i alle fall i boks. Morgen etter ble også tilbragt på Philip Island. Noe stort fugleliv var det ikke her, men en flokk med den bisarre **Cape Barren Goose (hønsegås)** og en enslig **White-bellied Sea-Eagle** var oppmuntrende.

Like øst og nordøst for Melbourne ligger Dandenong Range. I disse høydedragene finnes en rekke vernede områder med temperert regnskog. De mest kjente av disse, som jeg besøkte, er Sherbrook Forest, Fern Tree Gully National Park og Kinglake National Park. Jeg følte meg liten da jeg gikk rundt i skogene her. De største trærne strekker seg 60-70 meter over bakken. Dette gjorde det også ekstra vanskelig å få øye på fugler som oppholdt seg i trekronene. I de mange, mørke dalsøkkene var det tette bestander med 5-

10 meter høge trebregner. Det var ikke mange pattedyr jeg fikk se i skogene her. Likevel kunne jeg glede meg over nærkontakt med det andre av australias eggleggende pattedyr, australsk maurpiggsvin. Denne piggete skapningen, atskillig større enn vårt piggsvin, var rask til å stikke av da den ante fare. Noe som så ut som en liten spissmus rotet rundt i det tørre løvet like ved stien. Dette viste seg å være et av de minste pungdyrene som finnes, nemlig **Brown Antechinus** (et pungspissekorn). I tretoppene hørtes en av fugleverdenens merkeligste fuglelåter. Flokker med **Bell Miner** (en honningeter) var på uanstelig jakt etter søtsaker. Det hørtes ut som om tretoppene var fulle av små metallbjeller. Lenger nede klatret noen trekkryperlignende fugler opp og ned på de gigantiske trestammene. Dette var den relativt sjeldne **Red-browed Treecreeper (rødbryn barkkryper)**. I de lavere buskene fant jeg den vakre **Rufous Fantail** (en viftehalet fluesnapper) og **Olive Whistler** (en tykkhodetrost). Den mest

Kjempetre i Sherbrook Forest.

berømte innvåneren i disse skogene er likevel en helt annen fugl, **Superb Lyrebird** (praktlyrehale). Men å finne denne praktfuglen var alt annet enn lett. Etter å ha vaset meg inn i et tett kratt av kjempebregner og brennesler i Sherbrook Forest, hørte jeg endelig en syngende lyrehale. En blanding av høy fløyting, skratting, hoiing, fresing og mekaniske lyder kom ut fra det tetteste krattet. Dessverre fikk jeg kun et kort glimt av den lange, lyreformede halen som strakk seg

høyere enn bregnene. Like etter var jeg oppdaget, og fuglen forsvant i mørket. Et nytt forsøk i Kinglake NP ga bedre uttelling. Her hørte jeg flere syngende lyrehaler langt nede i en dal. Optimistisk trasket jeg nedover da en hunn plutselig kom ut av skogen og løp foran meg på stien noen meter før den strøk til skogs igjen. Lenger nede løp en flott hann over stien 10 meter foran meg. Deretter gikk den rolig oppover en bratt skråning slik at jeg kunne studere denne fantastiske fuglen en god stund før den forsvant.

Denne, kanskje mest berømte av alle australske fugler, ga en verdig avslutning på en tur som hadde gitt meg en rekke uforglemmelige fugleopplevelser. Etter en varm og slitsom tur satt jeg igjen på et

Quantas-fly. I fire uker hadde jeg svettet meg til 387 fuglearter og 30 pattedyrarter. Australia anbefales herved på det sterkeste. Selv håper jeg på en ny tur "Down Under" en gang i fremtiden.

Forfatterens adresse:

*Leif Gabrielsen
Skasveien 1
4063 Voll*

Sjeldne fugler i Vest-Agder 1995

Av: Tellef Barøy Vestøl

I denne rapporten presenteres observasjoner som er ferdigbehandlet av LRSK, fram til og med 1995. Artsutvalget følger listen som ble presentert i Piplerka nr 2/3 1995. For å få en samlet oversikt over forekomsten er dessuten observasjoner av arter der kun hekkefunn skal godkjennes (havhest, skjeand, vandrefalk og jaktfalk), eller arter der kun funn utenom Lista skal godkjennes (lerkefalk, lappiplerke og svartrødstjert), i noen tilfeller tatt med.

Etter at forrige sjeldenhetsrapport (VESTØL 1996) kom på trykk, har jeg fått en del kommentarer på måten LRSK Vest-Agder teller funn og individer. Jeg innrømmer at funnstatistikkene (som sto helt og fullt for min egen regning og ikke var forelagt resten av LRSK) ble misvisende for enkelte arter, og dette er forsøkt rettet opp i årets rapport. Artene det gjelder er grålire, havlire, havsvaler og lerkefalk (det skilles ikke lenger mellom funn og individer for disse artene), lappiplerke og svartrødstjert (det telles nå antall loggførte individer ved LiFu, og dette tallet legges sammen med antall rapporterte ulike individer for resten av fylket). Flere ulike individer sett på samme lokalitet i løpet av en dag eller sesong skal ikke regnes som ett og samme funn, slik det ble beskrevet i forrige rapport.

Rapporten presenterer to førstegangs-hekninger for Vest-Agder, nemlig for dvergdykker og havhest. Antall registrerte hekkearter i fylket er dermed kommet opp i 178. Ingen nye arter for fylket er med i denne rapporten. Antall observerte arter i fylket er dermed 339 + 9 B-arter. Den sist publiserte fullstendige artsliste for fylket (VESTØL 1995) har 331 arter + 7 B-arter.

Åtte nye arter for fylket (og to B-arter) ble publisert i VESTØL (1996) og er som følger: Svarthalsdykker, svartstork, berg-høne [B], gulbeinsnipe, mongolturteldue, halsbåndparakitt [B], sibirpiplerke, busksanger, rødstrupesanger og gulirisk.

Observatører er angitt for hver observasjon. LiFu står for Lista Fuglestasjon.

Forklaringer til teksten

Tallene i parentes etter artsnavnet angir antall funn/individer til og med 1994, og deretter antall funn/individer i 1995. Eldre funn som publiseres i denne rapporten er inkludert i det første tallparet.

Kjønnsangivelser:

M = hann F = hunn

Aldersangivelser:

ad = *adultus*, voksen fugl
pull = *pullus*, dununge
juv = *juvenilis*, ungfugl i første fullstendige fjærdrakt
imm = *immaturus*, ikke voksen fugl
subad = *subadultus*, verken ad eller juv
1K = 1. kalenderår (klekket samme år)
2K = 2. kalenderår (klekket året før)
2K+ = 2. kalenderår eller eldre
... og så videre

Omstendigheter:

rm = ringmerket
sy = syngende
tr = trekkende

Observasjoner merket med * er godkjent utfra belegg i form av foto, lydbandopptak, fjær o.l.

Godkjente observasjoner:

GULNEBBLOM

1994: 1 1K Havika, Farsund okt (G.Gundersen, I.Flesjå, O.Jørgensen)

Fra og med 1995 står ikke gulnebbblom på godkjenningslista for Vest-Agder.

DVERGDYKKER H (0 - 1)

1995: 1 par med 4 pull Storetjønn, Flekkerøy, Kristiansand 24.6. - 1.7. * (R.E.Fredriksen, B.Hangeland, Ph.Aanensen)

Stort antall: 11 Ronekilen, Mandal 10.3. (J.E.Berglihn, T.W.Andersen, T.B.Vestøl)

Dvergdykker er kjent fra Lista, Farsund så langt tilbake som i 1882, da en 1K F ble skutt 10.10. (COLLETT 1894). Etter den tid kan jeg ikke finne publiserte funn av arten i vårt fylke før 1 ind Lista 22.10.1967 og 1 ad F skutt Blåbærtjønn, Vågsbygd, Kristiansand 7.12. samme år. Men fra og med 1970 er arten rapportert som årvisst overvintrer på Lista, i første rekke i Listahavnen (opptil 10 ind). Fra hhv 1975 og 1978 er det også rapportert faste vinterbestander i Mandal (opptil 11 ind Ronekilen) og Flekkefjord (opptil 13 ind Løgene). Disse tre kommunene har en samlet vinterbestand på opptil 30-35 individer. Også i Lindesnes, Søgne og Kristiansand overvintrer noen individer så å si årvisst. Fra hekketida er det derimot svært få funn i Vest-Agder. En fugl er rapportert fra Try, Søgne sommeren 1981 (ANDREASSEN 1982), og 2 ind Skagestadvann, Mandal 10.7.1986. Årets hekkfunn er altså det eneste kjente i fylket, men siden arten lever et svært kryptisk liv i hekketida, kan den være oversett som hekkefugl. Nærmeste kjente hekkeplass er på Jæren.

HAVHEST H (0 - 1)

1995: 1 reir med 1 egg Markøy, Lyngdal 28.5 (K.S.Olsen, T.A.Olsen)

Øvrige sommerfunn: 1 ind Ytre Rosfjord, Lyngdal 28.5 (K.S.Olsen, T.A.Olsen, S.Sandersen), 1 ind Lindholmen, Spinds skjærgård, Farsund 10.6 (T.A.Olsen, K.Olsen)

Havhestunge på Markøy. Bildet er tatt den 21.07.97. Denne dagen ble det funnet 2 havhestunger i de bratteste klippene i sjøfuglkolonien. Foto: Knut Sigbjørn Olsen.

Havhest kan sees til alle årstider langs kysten vår, men opptrer mest tallrik om høsten i kraftig sør- eller vestlig vind, f.eks. 1058 ind Flekkerøy, Kristiansand 15.10.1983, 3000 ind Lista fyr, Farsund 9.10.1990 og 2700 ind Lista fyr 17.10.1991. Den etablerte seg som hekkefugl på Runde rundt 1920, og har siden utvidet hekkeutbredelsen både sør- og nordover langs kysten. I Rogaland etablerte den seg i 1973, og lenge har Foksteinane ved Egersund vært sørligste hekkeplass i landet. I Vest-Agder har det etter hvert blitt en del observasjoner av havhest ved måkekolonier i hekketida. Både i 1992 og 1993 ble et par sett hele sommeren ved Markøy, så det var ikke overraskende at det første hekkefunnet i fylket ble gjort akkurat her.

GRÅLIRE (38 - 1)

1995: 1 tr NV Tjørveneset, Farsund 22.7. (T.A.Olsen)

Det første julifunnet av denne arten i fylket. Grålira hekker rundt juletider på den sørlige halvkule, og når normalt ikke våre farvann før i august-september. Den opptrer sikkert årlig i farvannet utenfor Vest-Agder, men inn til kysten kommer den nesten bare ved kraftig vind fra sør eller vest.

HAVLIRE (34 - 12)

1986: 6 enkeltind trakk V Buane, Randesund, Kristiansand 11.6. (J.E.Berglihn)

1994: 1 ind Lista fyr, Farsund 28.8. (G.Gundersen)

1995: 1 ind Lista fyr, Farsund 20.7. (T.Jensen, L.T.Poppe)

10 ind tr NV i løpet av 2 timer Lista fyr, Farsund 24.7. (R.Jåbekk, T.Jensen, E.Nilsen)

1 ind tr NV Steinodden, Farsund 23.10. (N.H.Lorentzen)

Et bra år for havlire, takket være de to timene på Lista fyr 24. juli. Antall funn av havlire har lenge ligget lavere enn grålire, mye på grunn av en enkelt høst (1983) med hele 18 grålirer i Kristiansand. Etter årets rekordforekomst av havlire, samt innsending av noen gamle observasjoner, har havlira tatt igjen grålira, en situasjon mer som man skulle kunne forvente.

HAVSVALE (29 - 3)

1995: 1 ktr Lista fyr, Farsund 27.7. (R.Jåbekk)

2 rm Lista fyr, Farsund 22.8. (R.Jåbekk)

De aller fleste funn av havsvaler kommer som resultat av nettfangst ved bruk av lokkelyd i seinsommernettene. I hvor stor grad havsvaler forekommer hos oss resten av året, vet vi lite om, men det er påfallende at de to funnene fra fylket som *ikke* stammer fra nettfangst er gjort i hhv desember og juni, mens nettfangsten foregår i juli-september.

DVERGSVANE (22/65 - 0)

1977: 2 2K+ Hokksvann, Randesund, Kristiansand 26.10. (E.Wrånes)

En lenge etterlengtet rapport på det første og eneste funnet i Kristiansand siden 1880! Det er det tredje funnet i fylket.

SNADDERAND (33/56 - 4/6)

1995: 3 M Hanangervann, Farsund 12.4. (T.B.Vestøl)

1 M Rauna, Farsund 27.4. (K.Olsen)

1 F Kviljostranda, Farsund 19.5. (T.A.Olsen)

1 M Kviljostranda, Farsund 31.5. (K.Olsen) og 10.6. (K.S.Olsen)

En typisk opptreden av snadderand, både mht antall og årstidsfordeling. Det er fristende å tenke seg at fuglene på Kviljostranda kan ha hekket, men det finnes ingen indikasjoner på at så har skjedd. Snadderanda er aldri funnet hekkende i Vest-Agder.

SKJEAND H (3 - 1)

1995: Haugetjern: 1 par 29.4 (T.A.Olsen, K.Olsen), 1 par 5.5 (T.A.Olsen, K.Olsen), 1M 22.5 (T.A.Olsen, K.Olsen), 1F med 6-8 pull 4.6 (K.S.Olsen), 1F 23.6 (T.A.Olsen)

Øvrige observasjoner:

Lista fuglestasjon, Farsund: 1 alt 24 loggførte ind på 10 obsdager 21.4-28.5, max 6 21.4 (LiFu). 1 alt 86 loggførte ind på 24 obsdager 4.9-24.10, max 12 11.9 (LiFu)

Nordhasselbukta, Farsund: 6 tr.NV 3.9 (K.S.Olsen)

Rauna, Farsund: 2M+1F 27.5 (T.A.Olsen, K.S.Olsen, K.Olsen), 1 19.9 (T.A.Olsen, K.Olsen)

Nesheimvann, Farsund: 2 9.9 (K.S.Olsen), 1 16.9 (T.A.Olsen, K.Olsen)

Kviljostranda, Farsund: 6 23.9 (K.S.Olsen)

Hanangervann, Farsund: 1 par 6.5 (T.A.Olsen, K.Olsen)

Kvisla, Mandal: 1 F 5-25.8 (R.Jåbekk)

Hamresanden, Kristiansand: 1 F-farget 14.10 (B.O.Høyland)

Hekket igjen på samme lokalitet som i 1993. I 1994 ble to par sett her, men hekking ble ikke konstatert. Av andre hekkefunn i Vest-Agder kjenner vi bare et reir med 6 egg i Kvisla i Mandal sommeren 1973 og en F med 10 pull Kviljo, Farsund 21.6.1990. Forøvrig er arten kjent fra Vest-Agder helt siden ca 1830, da 1 F ble skutt ved Mandal (RASCH 1836). I likhet med knekkanda, regner vi med at også skjeanda har hekket år om annet på Lista, uten at det har blitt oppdaget.

HAVØRN (23/25 - 4/5)

1992: 1 2K+ Steinodden, Farsund 7.11. (G.Gundersen, J.K.Skjelnes)

1995: 1 3K+ Jåbekk, Mandal 27.6. (I.Flesjå)

1 1K+ Hauge Ø - Hanangervann, Farsund 29.8. (K.Olsen)

2 1K tr SØ Mønstermyr, Flekkefjord 29.10. (G.Grimsbj)

1 imm Kviljoodden, Farsund 12.12. (T.A.Olsen)

Etter en topp i 1992 med minst 5 individer i løpet av høsten (fuglen fra Steinodden 7.11. er sannsynligvis samme individ som tidligere er publisert fra Vanse samme dag) er det bare rapportert ett individ hver fra hhv 1993 og 1994. 1995 ble et nytt godt år, og etter som det nå også observeres fugler sommerstid, bør vi kunne forvente at havørna etablerer seg som hekkefugl i løpet av noen år.

FISKEØRN H (1 - 0)

1993: 1 par hekket sannsynligvis i Mandalsdistriktet (O.Aa.Brattfjord)

Et par ble observert i hekketida ved reiret som ble benyttet i 1992 (se BRATTFJORD & JÅBEKK 1992). LRSK har ikke fått opplysninger om hvorvidt det var egg eller unger i reiret i 1993. I 1994 ble ingen fugler sett på reirplassen (Ole Aa. Brattfjord pers. medd.).

Utsikt fra det første fiseørnreiret som ble funnet i Vest-Agder, i 1992. 1997 ser forøvrig ut til å bli tidenes beste år for denne arten; det ryktes nemlig at fiskeørna trolig skal ha hekket på minst fem lokaliteter i fylket i år. Foto: Runar Jåbekk.

LERKEFALK (85 - 16)

1994: 1 ind Tofteland, Søgne 7.5. (J.E.Berglihn)

1 ind Bausje, Farsund 26.9. (J.K.Skjelnes, T.W.Andersen, G.Gundersen)

1995: Lista fuglestasjon, Farsund: 1 2K+ 22.4 (G.Gundersen), 1 2.5 (LiFu), 2 1K 30.8 (R.Jåbekk), 1 1K 2.9 (G.Gundersen), 1 ind 9, 10. og 11.9 (LiFu), 1 ad Gunnarsmyra 13.9 (R.Jåbekk), 1 ind 14.9 (LiFu), 3 ind 17.9 (LiFu), 1 ind 18.9, 1 ind 20.9 (LiFu), 1 1K 23-24.9 (G.Gundersen)

Slevdalsvann, Farsund: 1 30.6 (K.Olsen)

Hassel, Farsund: 1 1K funnet død 23.9 (NOF Oslo & Akershus)

Mønstermyr, Flekkefjord: 1 ad tr NV 28.9. (K.Grimbsby, I.Eitland), 1 1K tr NV 29.9. (G.Grimbsby, S.Grimbsby, P.Ø.Grimbsby)

Antall lerkefalkobservasjoner øker fortsatt, det ble i alt 12 i 1994. Når kommer første hekkefunn i fylket?

JAKTFALK

- 1995: Lista fuglestasjon, Farsund: Enkeltind obs på i alt 14 obsdager 3.1 - 20.4 (LiFu), bl.a.
1 2K 11.2 (T.A.Olsen, K.Olsen), 1 9.10 (LiFu), 1 4.11 (T.A.Olsen), 1 9.11 (LiFu), 1 27.12 (K.S.Olsen)
Kviljodden/Rauna, Farsund: 1M 26.2 - sloss med vandrefalk hunn (K.S.Olsen, K.Olsen)
Mønstermyr, Flekkefjord: 1 1K tr SØ 18.9. (G.Grimsbø), 1 1K tr SØ 10.10. (G.Grimsbø), 1 1K tr SØ 29.10. (S.Grimsbø, G.Grimsbø)
Rasvåg, Hidra: 1 1K 12.12. (K.Grimsbø, G.Grimsbø, B.O.Tobiassen)

VANDREFALK

- 1986: 1 1K Kvåvik, Lyngdal 7.9. (Ø.N.Larsen)
1991: 1 1K Ulvåsen v/Korshavn, Lyngdal september (Ø.N.Larsen)
1994: 1 3K+ Uvannsheia, Hogganvik, Mandal 26.3 (T.E.Høgsås)
1 1K+ F Jåbekk, Mandal 20.8. (I.Flesjå)
1 ind Jåbekk, Mandal 27.8. (I.Flesjå)
1 ad M Jåbekk, Mandal 1.9. (I.Flesjå)
1 ind Åros, Søgne 8.10 (J.E.Berglihn), Krogvannsheia, Søgne 9.10. og Tangvall, Søgne 10.10. (J.E.Berglihn, P.K.Knutson, S.Flottorp)
1 ind Jåbekk, Mandal 15.10. (I.Flesjå)
1995: Lista fuglestasjon, Farsund: 12 loggførte ind på 15 obsdager 10.4. - 10.6., max 2 26.5., 29.5. og 9.6. (LiFu). 62 loggførte ind på 45 obsdager 8.8. - 15.11., max 3 17.8., 10.9., 16.9., 18.9. og 23.9. (LiFu), 1 11.12. (T.A.Olsen), 1 30.12. (LiFu)
Brekne, Farsund: 1 tr.SØ 16.9. (K.Olsen), 1 17.9. (K.Olsen), 1 1.10. (K.Olsen)
Tjørveneset, Farsund: 1 juv 10.9. (K.S.Olsen, K.Olsen)
Nordhasselbukta, Farsund: 1 30.7. (T.A.Olsen), 1M+1F 9.9. (K.Olsen), 1 10.9. (T.A.Olsen, K.Olsen)
Steinsviga, Farsund: 1 15.1. (T.A.Olsen), 1 ad 23.5. (T.A.Olsen)
Vesthassel, Farsund: 1 24.9. (NOF Oslo & Akershus)
Lista Flystasjon, Farsund: 1 18.9. (K.Olsen), 2 juv 23.9. (T.A.Olsen, K.Olsen)
Hellemyra, Farsund: 1M+1F 8.10. (T.A.Olsen, K.Olsen)
Fugleviga, Farsund: 1 ad M 12.3. (K.Olsen), 1 7.9. (K.Olsen)
Rauna, Farsund: 1 18.2. (K.S.Olsen), 1F 26.2. (K.S.Olsen, K.Olsen), 1 juv 19.9. (T.A.Olsen, K.Olsen), 1 14.10. (T.A.Olsen, K.S.Olsen)
Kviljodden, Farsund: 1 7.10. (K.S.Olsen)
Hanangervann, Farsund: 1 ad 9.9. (K.S.Olsen), 1 20.9. (K.Olsen)
Einarsnes, Farsund: 1 ad 2.3. (T.A.Olsen), 1 ad F 19.11. (K.S.Olsen)
Jåbekk, Mandal: 1 ind 30.8. (I.Flesjå)

Ubestemt storfalk

- 1995: Indre Katland, Farsund 30.12. (K.S.Olsen)

VAKTEL (56/85 - 2)

- 1994: 5 ind Kviljo, Farsund 26.7. (T.E.Høgsås, M.Høgsås)
1995: 1 sy M Kviljo, Farsund 27.5. (K.S.Olsen, T.A.Olsen, G.Gundersen mfl.)
1 sy M Skeime/Hellemyra, Farsund 13.6. (K.Olsen)

En beskjeden forekomst i 1995, og mindre enn de siste årene (4/12 i 1994, 5 + 1 hekkefunn i 1993). Flokken på 5 fugler på Kviljo i 1994 kan tyde på hekking, selv om beskrivelsen ikke gir grunnlag for å si at noen av fuglene var ungfugler.

MYRRIKSE (41/53 - 4)

1995: 1 2K+ M sy Slevdalsvann, Farsund 19.5. (T.A.Olsen) og flere ganger i slutten av mai (G.Gundersen)
1 sy M Løgene, Flekkefjord i juni (G.Grimsbj, S.Grimsbj)
1 ind funnet død (ribb) Rørtjern, Farsund 23.9. * (K.Olsen)
1 1K Slevdalsvann, Farsund 2.10. (T.A.Olsen)

En typisk opptreden av myrrikse, men fortsatt ingen konkrete hekkefunn fra fylket.

ÅKERRIKSE

1986: 1 ind ved Litlandsfeltet, Lyngdal 8.9. (Ø.N.Larsen)
1995: 1 sy M Hanangerheia, Farsund 27.5. - 13.6. (K.S.Olsen mfl.)
1 sy M Nesheim, Farsund 3.6. (T.A.Olsen, K.Olsen)
1 sy M Fuglevika, Farsund 5.6. - 12.6. (K.S.Olsen, T.A.Olsen)

Etter at åkerriksa så å si har vært borte fra Listlandet på 1990-tallet, var det svært gledelig med tre lokaliteter med revirheving i år. (Fuglen på Nesheim antas å kunne være den samme som i Fuglevika.) Det skal også være hørt en fjerde åkerrikse på Lista i 1995, men ingen rapport er kommet inn til LRSK.

TRANE

1994: 1 + 2 ind Kviljo, 2 ind Haugetjønna, Farsund 1.5. (J.E.Berglihn, P.K.Knutson)

Fra og med 1995 skal ikke observasjoner av trane godkjennes av LRSK.

AVOSETT (10/13 - 1)

1995: 1 2K+ Vågsvollvåien, Farsund 22-24.4. (G.Gundersen, J.E.Røer, N.H.Lorentzen, R.Jåbekk)

En vanskelig art å få i Vest-Agder. Sees sjelden og oftest flyktig, og nesten bare på Lista, Farsund. Første funn er 2 ind fra Østhasselstrand 18.8.1968. (COLLETT [1869] omtaler avosetten som forekommende omkring Kristiansand og Mandal, "og i det minste 1 Individ er skudt", men disse funnene er det neppe mulig å få verifisert.) Først i 1977 kom de to neste observasjonene, 1 ind Vågsvollvåien 1.4. og 1 ind Brekne 25.4. I 1978 kom en sein høstobservasjon, 2 ind Vågsvoll 18.11. Så følger de to eneste funnene utenom Lista, nemlig 1 ind Kvåsefjorden, Kristiansand 31.3.1984 (tidligrekord) og 1 ind Sjøsand, Mandal 18.4.1984. I 1987 kom to nye funn, 1 ind Brekne 27.4. og 1 ind Nesheimvann 19.12. (seineste funn!). Året etter ble en fugl sett flere steder på Lista 7-12.5. Det siste funnet før årets observasjon var 2 ind Vestre Hauge 21.5.1992. Avosettene som sees hos oss om våren er nok oftest fugler som skal til Jæren, som er Norges eneste hekkeplass for arten, og der den etablerte seg i 1973.

TEMMINCKSNIPE

1994: 1 ad Tjørveneset/Sæviga, Farsund 25.7. (J.K.Skjelnes, N.H.Lorentzen, H.Ellingsgård, T.O.Hansen)

Fra og med 1995 skal ikke observasjoner av temmincksnipe godkjennes av LRSK.

DOBBELTBEEKKASIN (51/53 - 4)

1995: En rekke obs av enkeltindivider, sannsynligvis 3 ulike ind, Mønstermyr, Flekkefjord i perioden 29.8. - 21.10. (G.Grimsbj m.fl)

1 ind Gunnarsmyr, Farsund 30.9. (M.Andersen, G.Gundersen, O.Jørgensen)

En helt normal opptreden av dobbeltbekkasin, på linje med 1992 (5) og 1993 (5) og større enn 1994 (2). Mønstermyr, områdene ved Lista fyr-Slevdalsvann og Nesheimvann er de klart beste lokalitetene for arten i fylket, med hhv 9, 16 og 8 funn.

SVØMMESNIPE (30/39 - 2/3)

1988: 2 1K ved moloen i Korshavn, Lyngdal 31.7. (Ø.N.Larsen)

1994: 1 1K tr NV Lista fyr 29.8. (G.Gundersen, N.H.Lorentzen)

1995: 2 ad FF Vågsvollvåien, Farsund 26.6. (K.Olsen)

1 1K Lundevågen, Farsund 16-17.9. (G.Gundersen, N.H.Lorentzen, S.Folkedal, B.O.Høyland)

Funnet fra Korshavn er det første kjente i Lyngdal kommune. Ellers er det som alltid Listafunn som dominerer. Funnet fra 1994 fører totalen for dette året opp i 4 funn av 5 individer, det beste året siden 1986 (5). Årets funn fra Vågsvollvåien 26.6. er det første junifunnet i fylket, og det andre funnet i vårhalvåret overhodet. Men det er nok mer rimelig å tolke det som tidlig høsttrekk enn som seint vårtrekk. (Funnstatistikken i forrige rapport [VESTØL 1996:17] inneholdt en feil, og skulle vist i alt 25 funn av 32 individer t.o.m. 1993, ikke 26/34.)

Voksen dvergmåke i Nordhasselbukta 04.08.92. Foto: Tor Oddvar Hansen.

Ubestemt *Phalaropus* (2 - 0)

1994: 1 ind Vågsvollviga, Farsund 4.3. (T.E.Tønnessen)

En uvanlig dato for svømmesniper. Dessverre var det ikke mulig å fastslå arten med sikkerhet utfra beskrivelsen, men det er stor sannsynlighet for at et marsfunn dreier seg om polar-svømmesnipen.

POLARJO (22/101 - 2)

1995: 6 ad tr enkeltvis NV Lista fyr, Farsund 20.5. (I.Flesjå, G.Gundersen, O.Jørgensen)
1 ad F Østhasselneset, Farsund 23.5. (T.A.Olsen)

En typisk, om enn beskjeden forekomst av polarjo, men arten er tradisjonelt underrapportert i Vest-Agder.

FJELLJO (15 - 1)

1994: 1 ad Fjellestad, Farsund 6.10. (N.H.Lorentzen)
1995: 1 2K tr NV Lista fyr, Farsund 20.5. (G.Gundersen, I.Flesjå)

Fra før av har vi to funn fra 1994, som dermed ble et meget sterkt år for denne arten. Mai og oktober bekrefter stillingen som de beste månedene for fjelljo i fylket.

DVERGMÅKE (29/30 - 3)

1970: 1 3K+ Vrånes, Randesund, Kristiansand 17.7. (E.Wrånes)
1972: 1 3K+ Krogerøya, Randesund, Kristiansand 17.7. (E.Wrånes)
Tidlig 80-tall: 1 ad Korshavn, Lyngdal senhøsten/vinteren (Ø.N.Larsen)
1995: 1 3K funnet død Tjørveneset, Farsund 18.1. (K.S.Olsen, T.A.Olsen, K.Olsen, N.H.Lorentzen)
1 ad Lista fyr, Farsund 9.6. (L.P.Simensen)
1 1K Sæviga, Tjørveneset, Farsund i juli (G.Gundersen, N.H.Lorentzen)

Funn nr 4, 5, 10, 30, 31 og 32 i Vest-Agder. Funnene fra Randesund er de første fra juli. Årets tre funn er mer enn i 1994 (2). Beste år til nå er 1992 med 5 funn.

[Sildemåke u.a. *L.f. graellsii*]

Følgende individ viste en av karakterene (lys mantelfarge) til underarten *L.f. graellsii*:

1995: 1 ad Erikstemmen, Abelnnes, Flekkefjord 29.4. (S.Grimsbj, G.Grimsbj)

LRSK velger å ikke godkjenne observasjoner av denne underarten uten at det foreligger biometriske mål og/eller ring som bekrefter underartstilhørigheten. Bestemmelse kun basert på karakterer observert i felt blir for usikkert. LRSK velger likevel å publisere slike funn for å gi et inntrykk av i hvor stor grad slike individer forekommer hos oss.

GRØNLANDSMÅKE (37/41 - 5)

1992: 1 1K Ledholmen - Slettholmen, Kristiansand 21.11. (E.Wrånes)

Fra og med 1995 skal ikke funn av grønlandsmåke godkjennes av LRSK.

NATTRAVN (21/22 f.o.m. 1970 - 0)

1964: 1 M Vrånes, Kristiansand 31.8. (E.Wrånes)

1991: 1 2K+ M Store Lyngholmen, Søgne 8.6. (E.Wrånes, E.Wrånes)

Fortsatt mangler LRSK beskrivelser av en rekke funn av nattravn, særlig i østfylket. Disse to observasjonene retter opp en liten del av underrapporteringen av denne arten.

Isfugl, fanget i nett for ringmerking. Slevdalsvann 08.10.1993. Foto: Gunnar Gundersen.

ISFUGL (24 f.o.m. 1900 - 1)

1994: 1 ind Jåbekk, Mandal 22.10. (J.E.Berglihn, E.Nielsen)

1 ind Strømsvika, Mandal 6.11. (G.Gundersen)

1995: 1 ind Vansebekken ved Nesheimvann 11.3. (K.S.Olsen)

De to observasjonene fra Mandal i 1994 regnes som samme funn. 1994 får dermed i alt 4 funn, som er rekord.

HÆRFUGL (38/41 - 0)

1979: 1 ind Ve, Tveit, Kristiansand om sommeren (J.Grødum)

Funn nr 17 i fylket. Funnnet er regnet med i funnstatistikken som ble presentert i forrige årsrapport, men er ikke blitt publisert tidligere. Dermed er totalt antall funn i fylket fortsatt 38/41.

TARTARPIPLERKE (39/48 - 4/7)

1995: 1-2 ind Lista, Farsund 17. - 19.9. (M.Andersen, B.O.Høyland)

3 ind Steinsviga, Farsund 23.9. (NOF Oslo & Akershus)

1 1K Kjøllebergstranda, Farsund 7.10. (T.A.Olsen)

1 ind Verevågen, Farsund 21.10. (G.Gundersen)

En langt mindre forekomst enn i 1994 (10/14), men større enn i 1993 (3) og 1992 (3). Flere observasjoner fra 1995 er ikke sendt inn eller er fortsatt under behandling.

LAPPIPLERKE (ca 120 - 26)

1995: Lista fuglestasjon, Farsund: 3 20.5 (LiFu), i alt 12 loggførte ind på 11 obsdager 13.9 5.10, max 2 22.9 (LiFu)

Kjøllebergstranda, Farsund: 1 8.9 (TAO)

Nordhasselbukta, Farsund: 1 5.9 (TAO)

Mønstermyr, Flekkefjord: I alt 9 loggførte ind på 5 obsdager 10.9. - 15.10 (G.Grimbsby mfl.)

Årets forekomst er på linje med fjorårets (25), og det er som vanlig Lista og Mønstermyr som melder om lappiplerker. Vårfunnet på 3 ind fra LiFu er det høyeste antall fugler sett på våren siden 1977, da opptil 7 ind ble sett ved Nesheimvann, Farsund 16.4.-7.5.

VINTERERLE H

1992: 1 par hekket sannsynligvis S for Stemvann, Søgne (J.E.Berglihn, S.Flottorp)

Fra og med 1995 skal ikke hekkefunn av vintererle godkjennes av LRSK.

NATTERGAL (43/61 - 1)

1978: 1 sy M Rabbersvik, Randesund, Kristiansand (S.Berhus)

1994: 1 sy M Slevdalsvann, Farsund 25.5. (J.K.Skjelnes, N.H.Lorentzen, P.H.Pedersen)

1995: 1 sy M Tyskerbanen, Lista flystasjon, Farsund 27.5. - 14.6. (K.S.Olsen m.fl)

Det må gjerne rapporteres flere eldre observasjoner av nattergal til LRSK. Det finnes en rekke funn, særlig fra Kristiansandsdistriktet, som aldri har vært vurdert og følgelig heller ikke publisert i Piplerka. Funnet fra 1994 bringer totalen for dette året opp i 3. Årets ene rapporterte funn er ganske sikkert ikke det eneste, men arten er som oftest underrapportert.

SVARTRØDSTJERT L (197 - 34)

1995: Lista fuglestasjon, Farsund: I alt 17 loggførte ind på 16 obsdager 21.3 - 31.5, max 2 27.4 (LiFu). I alt 12 loggførte ind på 18 obsdager 19.8 - 30.12, max 3 19.8 og 15.10 (LiFu)

Listahavn, Farsund: 1 18.12 (GGU), 1 22.12 (KOL)

Brekne, Farsund: 1 ad.M 4.6 (KOL)

Hanangermona, Farsund: 1 F 8.6 (KOL)

Vatland, Flekkefjord: 1 IK M 24.10. (S.Grimbsby)

En typisk opptreden med mange tidlige vårfunn, og spredte høstfunn til nærmere nyttår. Flere sommerfunn enn vanlig. Når kommer første hekkefunn i Vest-Agder? Antall dagsindivider var lavere i 1995 enn i 1994 (81), men høyere enn i 1993 (29).

SVARTSTRUPE (36/42 - 4)

1987: 1 M Kviljo, Farsund 28.3. (Ø.N.Larsen)

1994: 1 F Meverodden/Dansvika, Hille, Mandal 26.3. (T.E.Høgsås)

1 M Måkeheia, Hille, Mandal 26.3. (T.E.Høgsås)

1 2K+ M Jåbekk, Mandal 5.11.-8.11 (I.Flesjå, G.Gundersen)

1995: 1 F Kviljo, Farsund 25.2. (I.Flesjå, G.Gundersen, H.V.Løkken, I.Løkken)

1 M Jåbekk, Mandal 26.2. - 4.3. (I.Flesjå, G.Gundersen, R.H.Olsen)

1 M Sangvik, Søgne 10.3. (J.E.Berglihn, T.W.Andersen, T.B.Vestøl)

1 M Vågsvollvika, Farsund 18.3. (G.Gundersen, J.K.Skjelnes, N.H.Lorentzen)

De tre nye funnene fra 1994 gjør dette til det suverent beste året for denne arten i fylket (9 funn av 10 individer). Funnet fra 1987 er det eneste vi kjenner fra dette året. Årets 4 funn er nokså gjennomsnittlig, men funnene er mer geografisk spredt enn vanlig. Funnet fra Søgne er det første som er rapportert inn fra denne kommunen.

Rødvingetrost u.a. *Turdus iliacus coburni*

1993: 1 ind Groda, Farsund 21.11* viste karakterene til denne underarten (K.S.Olsen, K.Olsen, T.A.Olsen)

Underarten *T.i. coburni* hekker på Island og er en vanlig overvintrer på De Britiske Øyer. Vi antar at en del fugler fra Island gjester våre kysttrakter på vår- og høsttrekk, men dette er første gang LRSK har fått en konkret observasjon til vurdering. Fotoene er forelagt personalet ved Fair Isle Bird Observatory på Shetland, som beskriver individet som "*showing characters strongly associated with T.i. coburni*" (Roger Riddington i brev).

Gulbrynsanger. Foto: Ukjent.

HAUKSANGER (56 - 1)

1995: 1 1K rm Lista fyr, Farsund 23.8. (R.Jåbekk)

En svakt år for denne arten som fortsatt bare er funnet i høsthalvåret. En observasjon av en hunn fra Torsøya, Kristiansand 1.5.1984 som ble nevnt i forrige årsrapport, er i følge observatøren så usikker at den ikke vil bli sendt inn til vurdering.

GULBRYNSANGER (48 - 1)

1994: 1 ind Vågsvollvika, Farsund 24.9. (J.K.Skjelnes mfl.)

1995: 1 ind Jåbekk, Mandal 28.10. (I.Flesjå, I.Ramstad)

Den første gulbrynsangeren i Vest-Agder ble sett i Kjørrefjord, Farsund 4.10.1975. Neste fugl ble fanget på Ullerøy, Farsund 10.10.1981. I 1984 ble 1 ind sett på Kongsgård, Kristiansand 31.10, og året etter

kom Mandals første funn: 2 ind Jåbekk 6.10. De neste tre årene ble det gjort en rekke funn fra Flekkefjord, Farsund og Mandal, 7 i 1986, 6 i 1987 og hele 16 i 1988. Så kom de tre magre årene med bare fire rapporterte funn tilsammen. 1992 og 1993 ble to relativt gode år igjen, men hhv 5 og 4 individer. Funnet fra 1994 er det eneste fra dette året. Gulbrynsanger har så langt opptrådt i et ganske begrenset tidsrom, fra 14.9. (Jåbekk, Mandal 1988) til 31.10. (Kongsgård, Kristiansand 1984). Av de 49 funnene pr 1995 er 27 gjort i september, og de resterende 22 i oktober. Mediandato er 30.9. Arten er ikke funnet i andre enn de fire nevnte kommunene, og de fleste funn er gjort i forbindelse med nettfangst.

SKJEGGMEIS (12/68 - 2/18)

1995: 3 2K+ M Løgene, Flekkefjord 28.4. (G.Grimsbj, E.Schiander)

2 ind Slevdalsvann, Farsund 25.6. og 1 ind s.s. 30.6. (K.S.Olsen, T.A.Olsen, K.Olsen)

En rekke observasjoner av opptil 15-20 ind, hvorav 13 ringmerket Slevdalsvann, Farsund 15.7. - 25.10. (T.A.Olsen, K.Olsen mfl.)

1+ ind Slevdalsvann, Farsund 11.10. og 26.11. (K.Olsen)

En av de aller siste nykomlingene i fylkets (og Norges) fuglefauna. De to første funnene i Vest-Agder ble gjort høsten 1990, da 4 ungfugler ble sett ved Lista fyr, Farsund 30.9, og senere 5 voksne ind samme sted 4.11. Året etter ble en hann sett ved Jåbekk, Mandal 10-12.5, og et par i Slevdalsvann, Farsund 24.11. Høsten 1992 og høsten 1993 opplevde vi invasjon av skjeggmeis i Norge, og i vårt fylke ble arten sett mange steder i Farsund, Mandal og Kristiansand. I Slevdalsvann hekket skjeggmeisa for første gang i 1992, og siden har det vært en fast stamme her. Skjeggmeisa er sterkt knytta til takrørrområder, og kan lett bli slått ut i strenge vintre.

POLARSISIK (28/73 - 1)

1995: 1 ind Hamresanden, Kristiansand 16.11. (B.O.Høyland)

Vinteren 1995/96 var det betydelige mengder polarsisik på østlandet, men her hos oss ble det bare en skarve fugl i vår østligste kommune.

Polarsisik. Foto: Atle Grimsby

KONGLEBIT

Tidlig 80-tall: M + F-farget Kvåvik, Lyngdal på vinteren (Ø.N.Larsen)

1995: 35 ind tr NV Mønstermyr, Flekkefjord 29.10. (G.Grimsbj, S.Grimsbj)

1 ind Teistedal, Kvinesdal 5.11. (G.Gundersen)

16 ind Parisheia, Lyngdal 6.12. (Ø.N.Larsen)

6 MM og 8 FF Homme, Flekkefjord 16.12. (K.Grimsbj)

1 F-farget Røyland, Fjotland, Kvinesdal 18.12. (Ø.N.Larsen)

Konglebiten er en uregelmessig, men til tider relativt tallrik høst- og vintergjest i Vest-Agder. Allerede vinteren 1877/78 omtaler COLLETT (1881) den som forekommende "lige ned i Omegnen av Byerne i Christianssands Stift, hvor de ellers kun sjeldent vise sig". Han nevner en hann fra Flekkefjord 5.11. Fra 1956 kjenner vi en observasjon av 1 hunnfarget fugl på Saltnes, Herad, Farsund så tidlig som 27.9. Fra og med 1974 er det publisert tilnærmet årlige funn fra fylket, men konglebiten har en tendens til å opptre et eller et par påfølgende vintre, får så å bli borte igjen en vinter eller to. Vinteren 1976/77 var det en kraftig invasjon, i alle fall vest i fylket, på totalt 58 ind. Høsten 1984 var det en markert invasjon i Kristiansand (totalt 68 ind), men ingen fugler ble rapportert lengre vest i fylket. Høsten etter ble det derimot sett i alt 46 fugler i Flekkefjord. Vinteren 1990/91 var det igjen en mindre invasjon med i alt 18 ind. Årets forekomst på 67 ind er den største siden vinteren 1984/85. I invasjonsår dukker de første individene ofte opp i første halvdel av oktober, unntaksvis i september. Antallet øker gjerne på i november og desember, men avtar etter nyttår. I februar sees svært få fugler. Vår- og sommerfunn er sjeldne i Vest-Agder. Følgende er kjent: 1 par Stølsvannet, Flekkefjord 16.6.1979, 2 ind Berghøyne, Flekkefjord 8.7.1985, 1 ind Lista fyr 25.7.1990 og 3.8.1990. Ingen ting tyder på at arten har hekket i Vest-Agder. Nærmeste hekkebestand er i Oppland.

Konglebit fanget for merking på Mønstermyr, det er ikke hverdagskost! Foto: Atle Grimsby

BÅNDKORSNEBB (27/52 - 2/9)

1995: 1 2K+ M + 1 F-farget tr SØ Mønstermyr, Flekkefjord 21.9. (S.Grimby, G.Grimby)
6 ind, hvorav 1-2 utfargede hanner, tr NV Mønstermyr, Flekkefjord 21.10.
(G.Grimby, I.Eitland)

I likhet med foregående art er båndkorsnebben en typisk invasjonsart. Men den opptrer mer sparsomt enn konglebiten. Første kjente funn fra fylket er 2 ind, hvorav en hann ble skutt, i Vigelandsskogen, Vennesla 1.4.1906 (ROSKELAND 1913). Neste funn drøyer til 21.8.1959, da en hann ble sett på Lista, Farsund. Videre er det gjort funn i 1972 (2), 1974 (2/4), 1977 (1), 1979 (3/4), 1985 (2), 1986 (3/5), 1987 (2), 1990 (9/27) og 1991 (1/2). De fleste funn er gjort i september (13) og oktober (8), med noe færre i august (3) og november (3). Dessuten har vi det nevnte funnet fra april og i tillegg et fra mars (1 ind Undeland, Lyngdal 2.3.1985). På høsten er det gjort funn mellom 11.8. (1979) og 29.11. (1977). Vi har ingen mistanke om at båndkorsnebb har hekket i Vest-Agder. Pr 1994 var det bare kjent to sikre hekkefunn i Norge, i Namsskogan (NT) i 1982 og ved Bergen i 1987.

HORTULAN (59/87 etter 1950 - 1)

1992: 1 1K rm Vrånes, Kristiansand 30.8. (E.Wrånes)
1995: 1 1K Gunnarsmyra, Farsund 17.9. (G.Gundersen)

Et svakt år for hortulan, etter en forekomst i 1993 som slo alle rekorder (10/14), og et brukbart år i 1994 (4/8). Ligger det en del urapporterte observasjoner og samler støv?

DVERGSPURV (27 - 2)

1980: 1 rm Vrånes, Kristiansand 11.10. (E.Wrånes)
1986: 1 rm Vrånes, Kristiansand 29.9. (E.Wrånes)
1 ind Åros, Søgne 10.10. (J.E.Berglihn, P.K.Knutson)
1995: 1 2K+ Gunnarsmyra, Farsund 20.5. (G.Gundersen)
1 ind Mønstermyr, Flekkefjord 9.10. (G.Grimby)

Takket være dette oppsamlingsheatet med tre funn fra 1980-tallet blir funndominansen fra vestfylket litt mindre enn vanlig. De to funnene fra Vrånes er hhv nr to og tre i Kristiansand kommune. Funnet fra Åros er det første fra Søgne, men det finnes også et seinere funn fra denne kommunen. Fuglen fra Gunnarsmyra representerer fylkets første maifunn. Årets to funn er like mange som i 1994.

Ikke godkjente observasjoner:

Jaktfalk

1988: 1 ind Lordehytta, Åseral 8.10.

Ubestemt storfalk

1986: 1 ind Sandland, Lyngdal 2.5. og ca 81.10.
1995: 1 ind Vardeheia ved Epleдалen, Lyngdal 3.7.

Dementier og rettelser til tidligere LRSK-rapporter:

Gråmåke u.a. *L.a. argenteus*

I forrige LRSK-rapport (VESTØL 1996:18) omtales et funn av en gråmåke (Lillehavn, Lindesnes 12.3.1994) som viste en av karakterene (lys mantelfarge) til *L.a. argenteus*. Underarten er også tatt med i artslista for Vest-Agder (VESTØL 1995), på bakgrunn av HAFTORNS (1971) antagelse om at underarten jevnlig besøker Norskekysten. Hverken observatørene eller LRSK ønsker at denne underarten skal stå oppført på artslista for Vest-Agder kun basert på dette funnet. Underarten skal derfor strykes fra artslista, og det omtalte funnet skal kun regnes som en mistenkt *L.a. argenteus*, på linje med de funn av *L.f. fuscus* som er publisert i denne og forrige LRSK-rapport.

Litteratur:

- ANDREASSEN, J. 1982: Fuglelivet i Søgneområdet før og nå. Del I. S. 318-371 i Eikestøl, O. (red): *Søgne før og nå II*. Søgne kulturstyre.
- BRATTFJORD, O.AA. & JÅBEKK, R. 1992: Ornitologisk begivenhet i Mandalsdistriktet: Nå hekker fiskeørna! *Piplerka* 22:142-147
- COLLETT, R. 1869: Norges Fugle, og deres geografiske Udbredelse i Landet. *Chra. Videnskabs Selskabs Forhandlinger* 1968:116-193
- COLLETT, R. 1877: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1873-76. *Nyt Magazin for Naturvidenskaberne* 23 nr 4:7-225
- COLLETT, R. 1881: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1877-1880. *Nyt Magazin for Naturvidenskaberne* 26:254-394.
- COLLETT, R. 1894: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1881-1892. *Nyt Magazin for Naturvidenskaberne* 36:1-337
- HAFTORN, S. 1971: *Norges Fugler*. Universitetsforlaget. 862 s.
- RASCH, H. 1836: Naturhistoriske Notiser. Fra en Reise foretagen i Sommeren 1833. *Magazin for Naturvidenskaberne*, 2. Række, 2. Bind:285-326
- RØSKELAND, A. 1913: Noen sjeldne fugler iagttat i Vennesla. *Naturen* 37:334-344
- VESTØL, T.B. 1995: Nye LRSK-lister for Vest-Agder. *Piplerka* 25:102-107
- VESTØL, T.B. 1996: Sjeldne fugler i Vest-Agder 1994. *Piplerka* 26:9-37

LRSK's adresse:

LRSK Vest-Agder
v Tellef Baroy Vestøl
Brekne
4563 BORHAUG
Tlf 38 39 21 09
e-mail tellef.vestol@bredero.no

Ilanddrevne sjøfugl langs Listastrendene 1996/1997.

Av Kåre Olsen

De tradisjonelle vinterregistreringene av oljeskadde og ilanddrevne, døde sjøfugl langs Listastrendene ble gjennomført av medlemmer av NOF, Lista lokallag i tidsrommet november 96 - april 97. Prosjektet ble støttet av viltfondmidler, kap. 1406, post 71.4, fra Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Vest-Agder og utført etter samme opplegg som tidligere år (European Beached Bird Surveys).

En totaldekning av store deler av Listastrendene (se oversikt neste side) ble gjennomført siste helg i månedene fra november til april. En del mer tilfeldige

funn utenom disse hovedtellingene er også medtatt i oversikten. Registreringen førte til følgende resultat, *tabell 1*:

Tabell 1:					
Art	Antall	Oljeskadet	Uten olje	Usikker (rester)	Totalt
Islom		1			1
Lom sp.		1			1
Havhest		2	6	2	10
Havsule			1		1
Storskarv			2		2
Toppskarv		1			1
Skarv sp.		1	1	1	3
Knoppsvane		1			1
Kortnebbgås			1		1
Stokkand			1		1
Sjørre		2	2		4
Svartand			1		1
Ærfugl			1	1	2
Siland		1			1
Tundralo		2			2
Fiskemåke		2	1	2	5
Sildemåke		2	1		3
Gråmåke		4	5	1	10
Svartbak		2	1	2	5
Stormåke sp		2		3	5
Krykkje		1	2		3
Storjo		1			1
Tyvjo				1	1
Lomvi		32	4	6	42
Alke		8	2		10
Lunde		3	2		5
Alkekonge		22	15	6	43
Antall arter: 24		91	49	25	165

Vinteren 96/97 var forholdsvis kald, med lange perioder med frost og til dels lave temperaturer fra november til ut januar. Februar var forholdsvis mild mens mars og april hadde enkelte kalde perioder. Snødekket mark store deler av vinteren reduserte mulighetene for å finne de iladdrevne fuglene, særlig gjaldt dette på strekningene med rullestein, f.eks. strekningen Verevågen - Jølle. Det var også mye vind med dominerende vindretninger fra nordøst og øst, dvs fralandsvind. Dette kan trolig ha bevirket at en del døde sjøfugl ikke har drevet iland på Listastrendene, men ført videre nordover langs kysten. Dette forhold bekreftes for så vidt også av at antall funn

sanden - Einarsnes midt i februar. En god del oljeklumper - og oljedrepte alkefugler - kom da på land. Utover dette ble ingen spesielle, større oljeslipp registrert i sjøen utenfor Listastrendene denne vinteren. Flertallet av de oljedrepte fuglene stammer antageligvis fra mindre - og dessverre - "normale" utslipp i kystnære farvann eller fra oljeinstallasjoner ute i Nordsjøen.

Hvis en sammenlikner med fjorårets tall (vinterhalvåret 95/96) som var henholdsvis: $70 - 56 - 12 = 138$, finner en at resultatet er litt høyere enn i fjor, særlig hva angår antall oljeskadde fugl. Som vanlig utgjør alkefugl, havhest og måker storparten av de registrerte fugler.

Tabell 2:

november	desember	januar	februar	mars	april
35	14	10	48	28	30

Følgende strandstrekninger ble dekket, tabell 3:

Lomsesanden - Havika	(7 km sand-, klippe- og rullesteinsstrand - S og SØ eksponert)	=	34 fugl
Havika - Østhasselstrand	(7 km sandstrand - S eksponert)	=	53 fugl
Nordhasselbukta	(3 km sandstrand - SW og W eksponert)	=	46 fugl
Verevågen - Jølle	(3 km rullesteinsstrand - NW eksponert)	=	4 fugl
Sigersvoll-området	(1 km klippestrand/fjordarm - N eksp.)	=	6 fugl
<i>Mer tilfeldige funn i løpet av vinteren:</i>			
Listahavnen	(SW eksponert)	=	6 fugl
Steinodden	(rullesteinstrand - W og NW eksponert)	=	16 fugl
Totalt		=	165 fugl

som ble gjort i februar - som var mild og med lange perioder med pålandsvind fra syd og vestlig retning - var markert høyere enn de andre månedene. Se tabell 2.

Konklusjon:

Et mindre oljeslipp ble registrert langs Listastrendene, særlig på strekningen Kviljo-

Deltakere i registreringen

Følgende medlemmer av NOF, Lista lokallag deltok i registreringen og takkes herved: Lars Bergersen, Tor O. Hansen, Nils H. Lorentzen, Tor A. Olsen, Kåre Olsen, Steinar Skeibrok og Geir H Stolen. Enkelte tilfeldige funn ble også rapportert inn av interesserte turgjengere.

Opprop: Fargemerkede måker.

De tre siste årene (1995, 1996 og 1997) er det fargemerket sildemåker og svartbak i Vest-Agder. Merkingene foregår i samarbeid med Ornithologisch Station Vorne i Nederland. Hovedhensikten er å avdekke hvilke raste- og overvintringsområder som er viktige for de forskjellige populasjonene av sildemåke. Pulli av sildemåke er merket på Lista i 1995, -96 og -97, og i Mandal i 1997. Totalt er i underkant av 1000 unger merket disse årene. Samtlige er merket med en **blå PVC-ring med sort bokstav/tall kombinasjon**.

I 1997 er det også merket pulli av svartbak på Lista og i Mandal, totalt ca 450 unger. Dette er en populasjonsstudie vi selv har tatt initiativ til. Ringene som benyttes er av samme type som hos sildemåke.

Vi håper derfor at flest mulig av Piplerkas lesere vil studere måkeflokkene i fylket litt grundigere enn man kanskje pleier, og rapportere eventuelle avlesninger raskest mulig.

Ornithologisch Station Vorne samarbeider dessuten om fargemerking av

måker i flere andre land. Nederst på siden følger en liste over hvilke arter og fargekombinasjoner som brukes i forskjellige land.

I tillegg til sildemåke merkes også gråmåker og/eller gulbeinmåker i Latvia, Polen, Romania, Ukraina og Russland (Sibir).

Alle fargeringene som brukes er PVC-ringer, og har en bokstav/tall kombinasjon.

Opplysninger om avlesninger i Norge eller utenlands kan rapporteres til:

Lista Fuglestasjon
Postboks 31
4563 Borhaug
Tlf./Fax: 38 39 75 88

eller:

Tor Oddvar Hansen
Tjørve
4563 Borhaug.
Tlf.: 38 39 71 98

Nederland: Sildemåke og gulbeinmåke (*L. cachinnans*) merkes med enten hvit, grønn eller orange fargering. De kan også ha en kombinasjon av disse fargene, og har da en ring på hver tars.

Fiskemåke merkes med en grønn eller sort fargering.

Svartbak merkes med grønn fargering.

Russland: Sildemåke merkes med hvit eller rød fargering.

Færøylene, Island og Spania: Sildemåke merkes med blå eller orange fargering

VADERTELLINGER LISTA - HØSTEN 1996.

Av Kåre Olsen.

Art:	20-30.7.	17-18.8.	24-25.8.	13-16.9.	21-22.9.	12-13.10.
Tjeld	90	105	337	8	12	37
Sandlo	78	107	379	221	241	20
Heilo	28	347	353	151	452	160
Tundralo	3		5	66	79	65
Boltit					1	
Vipe	438	367	343	190	140	187
Polarsnipe	43	44	150	28	21	2
Sandløper	120	15	134	47	115	1
Dvergsnipe	4	2	13	585	106	3
Temmincksnipe		1	2		3	
Tundrasnipe	1		2	42	27	
Myrsnipe	33	142	1.681	720	541	375
Brushane		43	33	192	240	14
Kvartbekkasin				1	3	9
Enkeltbekkasin	2	25	27	22	18	148
Dobbeltbekkasin					1	1
Svarthalespove			1			
Lappspove	5	2	5	158	142	5
Småspove	9	10	9	2		
Storspove	42	476	481	22	34	2
Sotsnipe		7	19	2		
Rødstilk	42	290	400	34	16	6
Gluttsnipe	1	39	40	8	8	2
Skogsnipe	12	9	8	1		
Grønnstilk		7	41			
Strandsnipe	42	116	70	6	3	
Steinvender	12	10	26	9	2	1
Svømmesnipe		1				
Antall arter:	28	1.005	2.165	4.559	2.205	1.038

Følgende områder ble besøkt:

Listastrendene: Jølle - Lomsesanden + Lundevågen
 Ferskvann: Nesheimvann, Hanangervann, Kråkenesvann, Haugetjern Ø, Pøtten
 Myrområder: Veresumpen, Slevdalsvann, Nesheimsumpen, Røyrjern.
 Dyrrket mark: Storparten av jordbruksområdene og kulturlandskapet på Flat-Lista

Deltakere:

Knut S. Olsen, Tor A. Olsen, Kåre Olsen, Geir H. Stølen, Tor O. Hansen,
 Nils H. Lorentzen, Roy E. Wrånes.

Nytt fra naturvernfronten - september 97.

Av Kåre Olsen

STATNETT møter stor motstand mot nye kraftlinjer Farsund/Flekkefjord

I forbindelse med planene om eksport/kraftutveksling til utlandet planlegger STATNETT ilandføring av to kabler på Listastrendene (Husebysanden) og videreføring av 420kV likestrøm i luftlinjer til Sirdal. Et såkalt anodeanlegg i sjøen er tenkt plassert i Farsunds flotte skjærgård (ved Bugdøy alternativt Skarstein). I tillegg til store usikkerheter for livet i havet når det gjelder giftutslipp (klorforbindelser) i sjøområdet fra dette anodeanlegget, medfører anlegget også nye elektrode-luftlinjer gjennom store deler av Spind til Ravneheia i Herad. En tredje sjøkabel er tenkt ført inn Fedafjorden til Leirvika. Anodeanlegg for denne kablen er tenkt plassert i Kaldvika innenfor Hidra og med tilhørende elektrode-luftlinjer til Kvinesdal. Denne krafteksporten innebærer forøvrig også en omfattende opprustning av linjenettet en rekke andre steder på Sør- og Vestlandet.

Alle disse nye kablene og luftlinjene skaper stor konflikt i de etablerte verneområdene på Lista samt i et planlagt landskapsvernområde i kystsonen Flekkefjord / Hidra. Elektrodelinejene utgjør en stor kollisjonsrisiko for fuglelivet i kystnære strøk som jo er hovedtrekkvei for store mengder trekkfugl av mange fuglegrupper, sjøfugl, andefugler, vadere og - ikke minst - rovfugl, noe som er godt dokumentert av Flekkefjords-ornitologene. 420 kV linjetracéen mellom Lista og Feda og videre til Sirdal passerer også hekkeområder for sårbare og truede arter (fiskeørn, vandrefalk, hubro, skogsfugl og

andre). NOF har selvfølgelig protestert på disse utbyggingsplanene. Det samme har samtlige høringsinstanser i landsdelen gjort: Fylkesmannens miljøvernavdeling, Fylkestinget, de berørte kommuner, en rekke foreninger, grunneiere og privatpersoner. Både skriftlig og i møter med NVE og STATNETT har alle - til dels høyløst - gitt uttrykk for sin motstand mot planene og henvist til mer miljøvennlige alternativer. Miljøgevinsten ved å føre alle tre sjøkablene direkte til Ryfylke, alternativt inn Fedafjorden, oppveier etter de flestes mening langt mer utgiftene.

Så gjenstår det å se om NVE tar hensyn til høringsuttalelsene eller om hele runden bare er et pliktlop og "spill for galleriet".

Jordkabling av høyspentlinje over Våien ved Lista fyr kan bli skrinlagt

Høyspentlinja som krysser over våtmarksområdet Våien mellom Vågsvold og Lista fyr har gjennom mange år krevd et stort antall fugleliv av mange arter - hovedsakelig ved kollisjoner. Også landskapsmessig og estetisk er linja meget skjemmende. Vest-Agder Energiverk bevilget i 1995 kr.450.000 for å bidra til å få omlagt linja til jordkabel. Miljøvern-avdelingen hos Fylkesmannen har også sagt seg villige til å være med å betale. For å få finansieringen i havn er en imidlertid avhengig av å få med Farsund kommune og helst også Telenor - som har henholdsvis gatelysline og telefonlinje gjennom området og som med fordel kunne legges i samme grøft - til å ta sin del av utgiftene. Farsund kommune har lenge hatt planer

om å føre fram kloakk til Lista fyr for å tilrettelegge for turisme i området, og ved å kombinere dette grøftarbeidet med jordkablingen av høyspentlinja og det to andre linjene kunne en slå fire fluer i ett smekk - også økonomisk.

Men tiden går og intet skjer. På tross av at Farsund kommune enstemmig og høylytt har fordømt STATNETT's linjeplaner (se ovenfor), viser de i denne saken en meget lunken holdning. Å feie for egen dør er visst ikke så interessant. VAE's miljøbevilgning er hittil blitt overført fra år til år i påvente av at kommunen skal bestemme seg. Det er imidlertid mange andre everks-prosjekter som er interessert i å overta disse øremerkede miljømidlene som derfor snart kan bli omplassert til andre formål. E-verket går forøvrig trangere tider i møte på grunn av krav om lavere strømpriser, utbytte til eierne og andre forhold som den "nye" energiloven har medført, så en ny bevilgning til jordkabling av høyspentlinjen over Våien ved en senere anledning kan en trolig glemme. Det ser derfor dessverre ut til at det brenner et blått lys for å bli kvitt høyspentlinja gjennom dette fine våtmarksområdet.

Fjellklatring truer hekkekoloni av gråhegre i Lyngdal

Lyngdals eneste gråhegrekoloni ligger i Ravnefjellet ved Lastad i Kvavikfjorden. Hekkebestanden har vært nedadgående, men synes i de siste år å ha stabilisert seg på ca 30 par. Fjellveggen er også hekkelokalitet for tårnfalk i de fleste år, i tillegg til at det er hekkplass for ravn. Fjellhekkende taksvaler er også registrert.

Av alle steder er det nå blitt etablert en fjellklatringsløype nettopp i denne fjell-

veggen. Klatrebolter er blitt slått i, fjellveggen er rensket for løse steiner og mose og de lokale fjellklatrerne har gjennom lokalavisen invitert alle interesserte til å komme og klatre her. Via en nyanlagt skogsbilvei er området blitt forholdsvis tilgjengelig for biler og folk.

NOF har kontaktet miljøvernlederen i Lyngdal og gjort oppmerksom på at gråhegrene og de andre artene er meget sårbare for forstyrrelser og trolig vil forsvinne dersom klatring foregår i hekketiden. Og så får en håpe at fjellklatrerne kan finne en annen fjellvegg å utfolde seg i den sårbare tiden - det burde være nok av egnede fjell i kommunen. Slik at gråhegrene og tårnfalken også i framtiden kunne ha tilhold med sine reir i Ravnefjellet ...

Store forstyrrelser i sjøfuglreservater, særlig i Mandal og Kristiansand

Sommeren 1997 bli husket for sine mange solrike, varme og fine dager, vel egnet til friluftsliv og andre uteaktiviteter. Båtfolket har fylt opp sjektene med kjerring, unger, hunder og engangsgriller og dratt ut blant holmer og skjær på jakt etter naturopplevelser og det gode liv. For sjøfuglene langs Sørlandskysten har det imidlertid nesten vært vel mye av det gode. Respekten for sjøfuglreservatbestemmelsene har nemlig ikke vært like stor hos alle som har vært på utkikk etter eget skjærgårdsrevir til seg og sin familie noen solvarme timer. Overflatisk sett kan det i en slik sjøfuglkoloni se noe kaotisk ut med reir og unger tett i tett uten noe innbyrdes system mellom fugleparene. Forholdet er imidlertid at hvert par har sitt eget revir og unger som blir forstyrret og skremt inn i naborevirene blir ofte mobbet

og hakket på av iltre nabofugler - i verste fall til døde.

Fram til 15. juli spiller sjøfugloppsynet en viktig rolle for å prøve å sikre sjøfuglungene mest mulig ro og fred på hekkeplassene. Problemet er hva som skjer etter denne dato. Det er nemlig en kjensgjerning at enkelte av artene, særlig sildemåke, men også makrellterne, oftest ikke har fått flygedyktige unger når ilandstigningsforbudet i reservatene løper ut. Sommeren 1997 (lik de fleste foregående år) var omtrent ingen sildemåkeunger flygedyktige når båtfolket steg - lovlig - i land på hekkeholmene. Synet av oppankrede båter og folk spredt utover hekkekoloniene - med en brem av svømmende og dyvåte sildemåkeunger rundt holmene og som ventet på å komme på land og få mat - er et nokså frustrerende syn, særlig for oppsynet som fram til 15.7. nøye har medvirket til at formålet med sjøfuglreservat-vernet skal bli fulgt: "Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante og dyrelivet i

området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser".

NOF har gjentatte ganger tatt opp behovet for en forlengelse av ilandstigningsforbudet til 1.8. slik som f.eks. gjelder i Rogaland. Miljøvernavdelingen har hittil virket nokså lunkne til å sette igang prosessen for å forlenge ilandstigningsforbudet. Det etterspørres mer dokumentasjon, noe vi mener allerede er tilstrekkelig. I siste brev fra MVA dras også fram friluftslivets behov som et argument mot å starte en slik "tung prosess". Vi mener imidlertid at formålsparagrafen klart sier at hensynet til sjøfuglene skal være overordnet. Og frem til det skjer fortsetter sjøfuglungene å dø...

Forfatterens adresse:

*Kåre Olsen
Brekne,
4563 Borhaug.*

FUGLEVAKTA

Tlf. 901 22 901

KONKURRANSEFUGLEN

Kun en leser hadde tatt seg bry med å sende inn svar på forrige nummers konkurranse. Dette er ny bunnrekord, men vi holder likevel på med denne konkurransen, iallfall en stund til.

Redaktøren innser at vanskelighetsgraden på forrige konkurranse nok kan ha ført til at antallet innsendere ble lavere enn vanlig, og tar dette til etterretning.

De aller fleste klarte vel uten problemer å se at fuglen tilhørte jo-familien, og at de aktuelle artene var: tyvjo, fjelljo og polarjo. Sett i flukt fra denne vinkelen vil nok noen først se på stjerten til fuglen, men på dette bildet gir ikke dette noe særlig hjelp til artsbestemmelsen. Det er nok flere indisier som peker mot en bestemt av de tre artene, men for å få et sikkert svar må en se på håndsvingfjærenes fjærskift. Fuglen på bildet har tre lyse fjærskift, og sammen med den grå ryggen og vingeoversiden viser det at

fuglen er en fjelljo. Verken tyvjo eller polarjo, som begge er betraktelig vanligere i Vest-Agder, har denne kombinasjonen av lysere rygg og kun to-tre håndsvingfjær med lyse skift. Bildet er tatt på Valdresflya av undertegnede, Knut Olsen.

Den ene innsenderen hadde dessverre satset på tyvjo som rett svar, og dermed sparte vi jammen en premie!

Jeg tror konkurransen denne gangen skulle være noe lettere. Som et tips minner jeg om at alle konkurransefuglene er arter som er sett i Vest-Agder, bildet nedenfor er tatt på Lista.

Svaret må sendes til:
NOF avd. Vest-Agder
Postboks 475,
4501 MANDAL
innen 01.12.1997.

Lykke til !

Styret i NOF Vest-Agder 1997:

Leder: *Runar Jåbekk, Jåbekk*
4500 Mandal. Tlf: 38 26 10 53

Sekretær: *Finn Jorgensen, Oksevollen 19*
4500 Mandal. Tlf: 38 26 06 04

Kasserer: *Truls Andersen*
Evd.Giregs Allé 12, 0479 Oslo
Tlf: 22 15 05 19

Styremedlemmer:

Øyvind Fjeldsgård
Svalåsveien 95, 4645 Nodeland
Tlf: 38 18 20 28
Gunnar Gundersen, Sånum
4850 Mandal. Tlf: 38 26 54 95
Kåre Olsen, Brekne
4563 Borhaug. Tlf: 38 39 72 05

Varamedlemmer:

Birger Westergren, Ole Aa
Brattfjord og Kjell Grimsby

Viktige komiteer:

Lokal rapport og sjeldenhetskomité (LRSK):

v/Tellef Barøy Vestol, Brekne,
4563 Borhaug. Tlf: 38 39 21 09

Vinterataskomiteen:

v/Svein Grimsby, Måltrostveien 12,
4450 Sira. Tlf: 38 37 52 75

Lista Fuglestasjon

Postboks 31, 4563 Borhaug

Tlf/fax: 38 39 75 88

Postgiro: 0826.06.73131

Bankgiro: 3070.10.26701

Leder: *Jan Erik Roer, 4484 Øyestranda*
Tlf: 38 35 09 08

Lista Fuglestasjon er en selvstendig stiftelse,
men stasjonen har et utstrakt samarbeide
med NOF-Vest Agder.

Hegland Trykkeri a.s

Offset og Boktrykkeri - Bokbinderi

Postboks 24
4401 FLEKKEFJORD
Telefax: 38 32 34 07

Telefon:
38 32 33 55

NOF avdeling Vest-Agder
anbefaler:

Hegland Trykkeri a.s

i Flekkefjord som Trykkeri
for tidsskrifter, foldere og
annet materiell.

Redaksjonen av Piplerka.

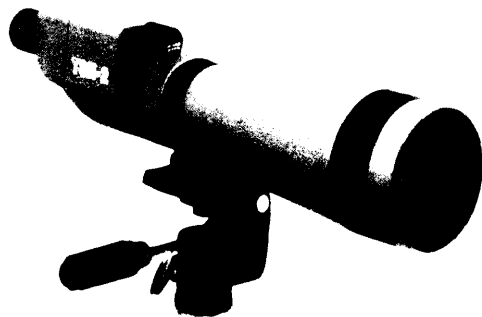
Returadresse: NOF Vest-Agder, Postboks 475, 4501 Mandal

Innhold:

	Side
Redaksjonelt, <i>Knut S Olsen</i>	87
Leder, <i>Runar Jåbekk</i>	88
Trekkregistreringer på Mønstermyr fra 1990 til 1995, <i>Geir og Atle Grimsby</i>	89
Kristiansand ringmerkingsgruppe 1996, <i>Øyvind Fjeldgård</i>	105
Australia 1994, <i>Leif Gabrielsen</i>	108
Sjeldne fugler i Vest-Agder 1995, <i>Tellef Barøy Vestol</i>	119
Ilanddrevne sjøfugl langs Listastrendene 1996/1997, <i>Kåre Olsen</i>	135
Opprop: Fargemerkede måker.....	137
Vadertellinger på Lista, høsten 1996, <i>Kåre Olsen</i>	138
Siste nytt fra naturvernfronten, <i>Kåre Olsen</i>	139
Konkurranséfuglen	142

RAMSTAD FOTO

Store Elveg. 10, Tlf. (043) 62 143, 4501 Mandal

*Kikkerter er vår
Spesialitet*

Teleskoper og fotostativer

Til laveste pris!

Deres **Kowa** forhandler

Egen import har gjort dette mulig.
Vi sender over hele landet.

Ring eller skriv og be om tilbud!